

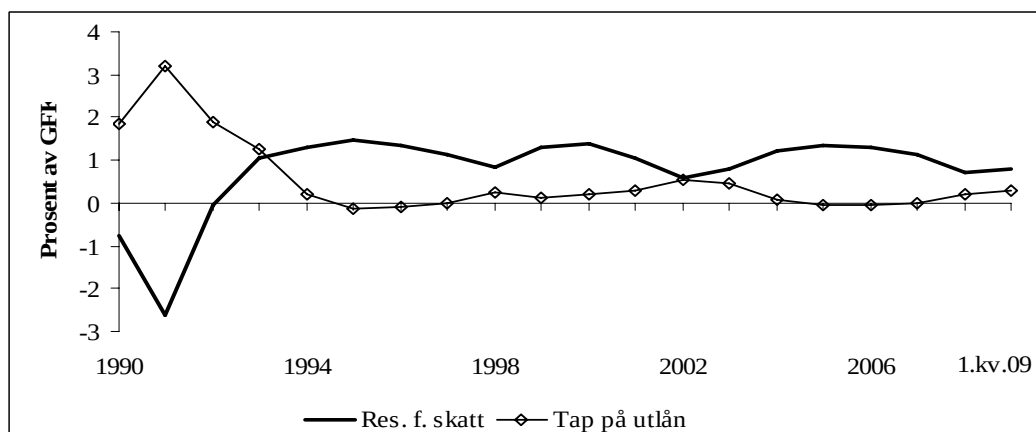
RAPPORT FOR FINANSINSTITUSJONER

1. kvartal 2009

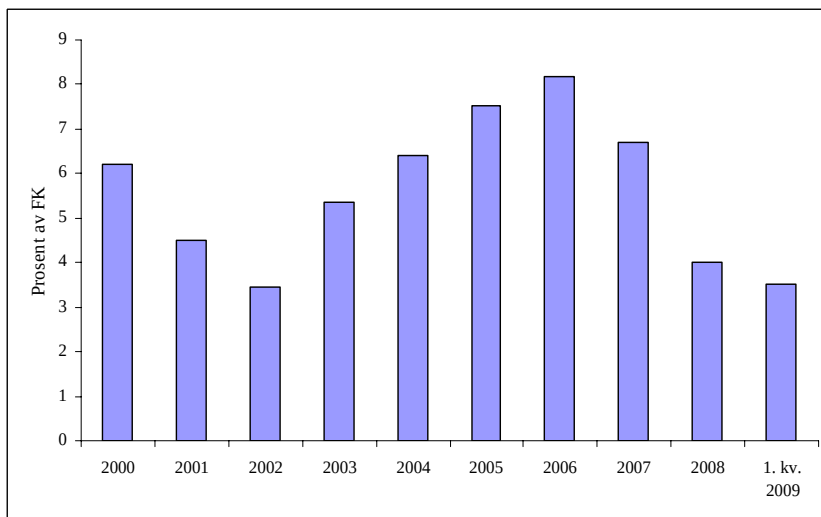
Foreløpige tall

1. Hovedinntrykk..	2
2. Makroøkonomisk bakgrunn.....	5
3. Banker	7
4. Finansieringsforetak	16
5. Livsforsikringsselskaper.....	23
6. Skadeforsikringsselskaper	27

Utvikling i resultat og tap på utlån i prosent av GFK i norske banker

Bufferkapital i livselskapene 2000 – 1. kvartal 2009

1. HOVEDINTRYKK

Den internasjonale finanskrisen har fått betydelige realøkonomiske konsekvenser. Norsk økonomi er i resesjon, og BNP Fastlands-Norge falt med 1 prosent fra 4. kvartal 2008 til 1. kvartal 2009. Det norske arbeidsmarkedet har tydelig forverret seg i første kvartal 2009, og antall ledige utgjorde 2,8 prosent av arbeidsstyrken ved utgangen av april 2009. Oslo Børs økte med 0,4 prosent i årets første kvartal, mens det var en nedgang internasjonalt på 12 prosent. Fra utgangen av kvartalet har aksjemarkedene tatt seg opp, og verdensindeksen og Oslo Børs steg med henholdsvis 12 prosent og 22 prosent frem til 15. mai. Det har vært en betydelig nedgang i pengemarkedsrentene siden årsskiftet. Dette skyldes både kraftige rentenedsettelse fra sentralbankene og at den pengepolitiske transmisjonsmekanismen igjen synes å fungere. Forskjellen mellom interbankrenter og renten på statssertifikater har gått ned de siste månedene, som er tegn på at pengemarkedene er i ferd med å normaliseres. Også i obligasjonsmarkedene har spreaden gått ned, men den er fortsatt betydelig høyere enn før krisen, særlig for obligasjoner med lavere rating og lengre løpetider.

Nedgangskonjunktoren gjenspeiles i kredittveksten, som avtar både for næringslivet og husholdningene. Veksten i innenlandske kreditt, K2, har falt fra 12,1 prosent i september 2008 til 8,8 prosent ved utgangen av mars 2009. Veksten i K2 er imidlertid fortsatt høyere enn hva den var ved bunnen av forrige lavkonjunktur i 2003 hvor veksten var 6,8 prosent. Det er nedgangen i kreditt til ikke-finansielle foretak som har bidratt til reduksjonen. Årsveksten i kreditt til denne sektoren var 11,2 prosent ved utgangen av mars, mot 15,2 prosent ved utgangen av desember 2008. Særlig har veksten til foretakene vært høy på 50 prosent fra 2006 til 2008, og det må forventes en reduksjon i utlånsvekst til foretakene i 2009. I 2003 var veksten til foretakene på bunnpunktet -1,5 prosent. De største bankene har overfor Kredittilsynet gitt uttrykk for at det i hovedsak er etterspørselen som er betydelig redusert, men bankene har strammet noe inn på kredittpraksis gjennom marginer og økte krav til egenkapital og sikkerhet. Det har vært økt aktivitet i det norske obligasjonsmarkedet de siste månedene, og emisjonsaktiviteten har vært høy, noe som indikerer at markedet kan være i ferd med å fungere bedre. Statens obligasjonsfond (SOF) har som formål å bedre likviditeten og kapitaltilgangen i det norske det norske obligasjonsmarkedet, og etableringen antas å ha bidratt til den økte aktiviteten i markedet.

Veksten i utlån til husholdningene har avtatt over flere år, men begynte å avta raskere mot slutten av fjoråret. Ved utgangen av 1. kvartal 2009 var utlånsveksten 6,7 prosent. Nedgangen i husholdningenes gjeldsvekst må ses i lys av det høye nivået på gjelden samt utviklingen i boligmarkedet. Boligprisene har vist oppgang de fire siste månedene, men var ved utgangen av april 2009 likevel 3 prosent lavere enn ved utgangen av april 2008 og 5 prosent lavere enn toppunktet august 2007.

Bankene hadde samlet et resultat før skatt på 6,4 mrd. kroner, 2,0 mrd. kroner bedre enn i første kvartal 2008. I forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK) var dette en økning på 0,14 prosentpoeng til 0,8 prosent. Egenkapitalavkastningen har økt fra 9 prosent til 11 prosent i samme periode. Resultatet er sterkt påvirket av økning i andre inntekter, i hovedsak som følge av gevinster på porteføljer av rentebærende papirer, hvor hoveddelen skriver seg fra DnB NOR. Uten DnB NOR var resultatet for bankene klart svakere enn i tilsvarende periode i 2008. Resultat uten verdipapirinntekter for alle banker var 0,53 prosent av GFK, 0,33 prosentpoeng lavere enn i samme periode i 2008. Netto renteinntektene økte med 6 prosent sammenlignet med første kvartal 2008. I forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital var dette likevel reduksjon på 0,19 prosentpoeng til 1,35 prosent. Svært lav innskuddsmargin bidro til fall i samlet rentemargin til tross for økning i bankenes marginer på utlån. Rentemarginen var 2,4 prosent ved utgangen av 1. kvartal 2009, mot 2,7 ved utgangen av 4. kvartal 2008. Norske banker hadde tap på utlån på 2,2 mrd. kroner i første kvartal 2009, som utgjorde 0,4 prosent av utlån på årsbasis. I samme periode i 2008 hadde bankene utlånstap på 0,3 mrd. kroner. I 4. kvartal 2008 utgjorde tap på utlån 0,7 prosent av utlånene (annualisert). For bankene samlet har volum av misligholdte engasjementer økt sammenlignet med utgangen av første kvartal 2008. I forhold til utlån utgjorde misligholdte engasjementer 0,9 prosent av brutto utlån mot 0,6 prosent ett år tilbake. 12 banker hadde underskudd i 1. kvartal 2008.

Bankenes vekst i utlån til kunder har avtatt, og sammenlignet med utgangen av første kvartal 2008 økte utlån til kunder med 6 prosent. Inkludert overførte utlån til boligkredittforetakene var veksten 14 prosent. Veksten er i noe grad påvirket av valutasvingninger, og veksten i utlån til utenlandske foretak er mest utsatt for denne effekten. Holdes utlån til de utenlandske foretakene utenfor var bankenes

vekst i utlån kun 1 prosent (11 prosent inkludert overføringer til boligkredittforetak). Til innenlandske foretak økte bankene utlånene med 12 prosent siste år, en nedgang i årsveksten på 6 prosentpoeng sammenlignet med årsskiftet. Vekst i utlån til personkunder var 7 prosent (inkl. boligkredittforetakene), en svak nedgang fra årsskiftet. Veksten i innskudd fra kunder var 10 prosent siste år, og for bankene samlet sett utgjorde innskuddsdekningen 65 prosent ved utgangen av første kvartal 2009, noe som innbærer en oppgang sammenlignet med ett år tilbake. Bankenes totale langsiktige finansiering (herunder kundeinnskudd, obligasjonslån med mer enn ett års løpetid og egenkapital) har økt noe siste kvartal. Likviditetstiltakene som har blitt iverksatt av myndighetene, som bytteordningen og økt tilbud av lange F-lån, synes å ha hatt virkning på bankenes tilgang på likviditet. Tilgangen på finansiering i markedene har bedret seg, og markedet for kort finansiering ser ut til å fungere bedre enn høsten 2008. Det har også vært en positiv utvikling i markedet for langsiktig finansiering. Det har vært få aktører i markedet for lang finansiering, noe som kan ha sammenheng med at finansieringsbehovet i noe grad blir dekket gjennom myndighetstiltakene. F-lånsauksjon med 2-års løpetid som skulle bli avholdt i mai ble bl.a. avlyst pga liten interesse fra bankene. Enkelte banker kan ha vært avventende i påvente av nye bytteordningsauksjoner med 5-års løpetid.

De største bankene har alle økt kjernekapitaldekningen sammenlignet med utgangen av 2008. I 2009 er IRB-gulvet redusert fra 90 prosent til 80 prosent, som innebærer redusert minstekravet til kapital for bankene som benyttet IRB i 2008. Banker som beregner kapital etter standardmetoden hadde en gjennomsnittlig kjernekapitaldekning på 12,2 prosent, en reduksjon på 0,2 prosentpoeng sammenlignet med utgangen av 2008. Normalisering av penge- og kapitalmarkedene og nedgang i rentene vil fortsatt være viktige bidrag for å opprettholde utlånsvirksomheten i bankene. For å møte nedgangen i realøkonomien og økte markedskrav til nivået og kvaliteten på kjernekapitalen må også soliditeten styrkes, bl.a. gjennom bruk av Statens Finansfond. Alle banker har kjernekapitaldekning over 6 prosent ved utgangen av 1. kvartal 2009, og har dermed mulighet til å søke om midler fra Statens Finansfond, med mindre det skulle bli avdekket forhold som må undersøkes nærmere i behandlingen av en eventuell søknad.

Finansieringsselskapene hadde et resultat av ordinær drift på 557 mill. kroner, en økning på 69 mill. kroner sammenlignet med første kvartal 2008. I forhold til GFK falt resultatet med 0,07 prosentpoeng til 1,67 prosent. Netto renteinntektene har økt betydelig, og reduksjon i rentekostnadene som bidrar særlig til økningen. Bokførte tap er høyere enn i tilsvarende periode i 2008, men den betydelig økningen i netto renteinntekter mer enn oppveier økte utlånstap. Misligholdte lån har økt med 68 prosent siste år, og utgjorde 3,3 prosent av utlånsporteføljen ved utgangen av kvartalet. Veksten i utlån var 8,0 prosent siste 12-måneder. For selskaper som driver med forbruksfinansiering uten sikkerhet har det vært en betydelig økning i tap på utlån sammenlignet med ett år tilbake. Tapene utgjorde i 1. kvartal 2009 hele 5,8 prosent av utlånene, mot 1,3 prosent ett år tilbake. Misligholdte utlån har i samme periode økt fra 5,1 prosent til 7,6 prosent av utlånene.

Kredittforetakenes resultat av ordinær drift var 763 mill. kroner, en betydelig bedring sammenlignet med første kvartal 2008 hvor resultatet var 337 mill. kroner. I forhold til GFK var det økning på 0,14 prosentpoeng til 0,47 prosent. Bedring i netto renteinntekter bidro til økningen i resultatet, og tap på utlån var fremdeles svært lave i første kvartal 2009. Egenkapitalavkastningen har økt fra 8 prosent til 12 prosent i samme periode. Kredittforetakenes utlån økte med 52 prosent siste 12 måneder, i hovedsak som følge av overføringer av porteføljer fra bankene. Boligkredittforetakene hadde ved utgangen av første kvartal 2009 utstedt obligasjoner med fortrinnsrett på om lag 268 mrd. kroner, mot om lag 210 mrd. kroner ved utgangen av 2008. Eksportfinans inngår ikke i resultat- og balansetallene. Eksportfinans hadde et resultat i 1. kvartal 2009 på 2,2 mrd. kroner mot -203 mill. kroner i første kvartal 2008.

For livsforsikringsselskapene var det svært liten forskjell mellom bokført kapitalavkastning og verdijustert kapitalavkastning i første kvartal 2009, som følge av at selskapene har gått inn i 2009 uten kursreguleringsfond og alle verdiendringer blir dermed ført over resultatet. Verdijusterte kapitalavkastning på kollektivporteføljen ble for livsforsikringsselskapene 1,4 prosent (annualisert) i første kvartal 2009. Alle selskapene hadde positiv kapitalavkastning, og det var en klar bedring fra 1. kvartal 2008 hvor kapitalavkastningen var -4,5 prosent. Bokført kapitalavkastning ble i samme periode 1,7 prosent (annualisert). Livsforsikringsselskapene hadde positive finansinntekter i 1. kvartal

2009, men svakt teknisk regnskap bidro likevel til at resultat før skatt ble negativt på -1,6 mrd. kroner. Samlet har selskapene en verdinedgang på eiendom på 900 mill. kroner i 1. kvartal 2009. Syv av elleve selskaper hadde negativt resultat i første kvartal 2009.

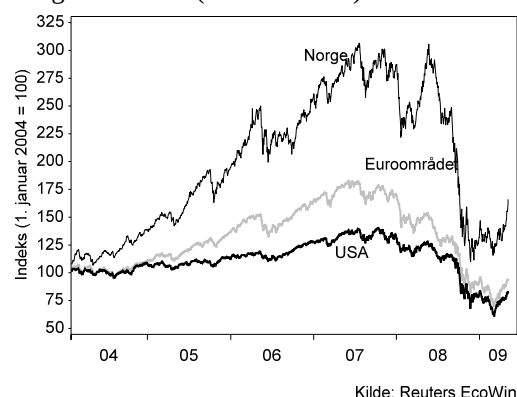
Kollektivporteføljen utgjør hoveddelen av livsforsikringsselskapenes forvaltningskapital med en andel på 84 prosent. Aksjeandelen i kollektivporteføljen utgjorde kun 9 prosent ved utgangen av kvartalet, en betydelig nedgang sammenlignet med ett år tilbake hvor selskapene hadde en aksjeandel på 23 prosent. Det var særlig i 3. kvartal 2008 livsforsikringsselskapene solgte seg ned i aksjer, og sammenlignet med utgangen av 2008 var aksjeandelen uendret. Selskapene har i større grad investert i sertifikater og obligasjoner som utgjorde 37 prosent, en økning fra 23 prosent ett år tilbake. Obligasjoner "holdt til forfall" utgjorde 21 prosent, 3 prosentpoeng høyere enn ved utgangen av 1. kvartal 2008. Eiendomsporteføljen utgjorde 14 prosent av kollektivporteføljen ved utgangen 1. kvartal 2009, ett prosentpoeng lavere enn ett år tilbake.

Ved utgangen av første kvartal 2009 var selskapenes bufferkapital 25,7 mrd. kroner, og utgjorde 3,5 prosent av forvaltningskapitalen. Sammenlignet med utgangen av 2008 ble bufferkapitalen redusert med 3,5 mrd. kroner, og 0,5 prosentpoeng av forvaltningskapitalen.

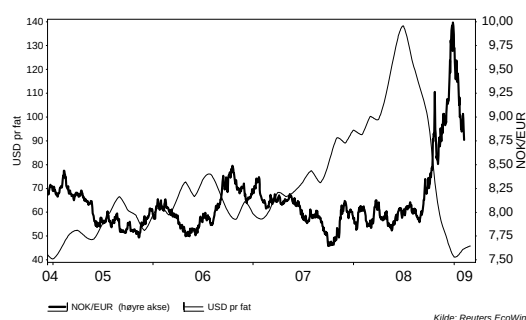
Resultat av ordinær drift i **skadeforsikringsselskapene** (uten captives) var 506 mill. kroner, mot negativt resultat på -275 mill. kroner i samme periode i 2008. Resultat av teknisk regnskap har falt betydelig, i hovedsak som følge av lavere allokert investeringsavkastning og økte sikkerhetsavsetninger. Til tross for økning i erstatningskostnadene var combined ratio var tilnærmet uendret som følge av økning i premieinntekter og svak nedgang i kostnadene. Finansinntektene har økt betydelig sammenlignet med samme periode i fjor, som bidro til bedringen i resultatene for skadeforsikringsselskapene. 16 av 30 selskaper hadde negativt resultat før skatt i første kvartal 2009.

Aksjer og andeler utgjorde 10 prosent av forvaltningskapitalen ved utgangen av 1. kvartal 2009, en nedgang på 2 prosentpoeng siste år. Skadeforsikringsselskapene har økt beholdningen av obligasjoner holdt til forfall siste år, fra 14 prosent til 22 prosent av forvaltningskapitalen. Samtidig har det vært reduksjon i beholdning av øvrige rentepapirer på 8 prosentpoeng til 23 prosent i samme periode.

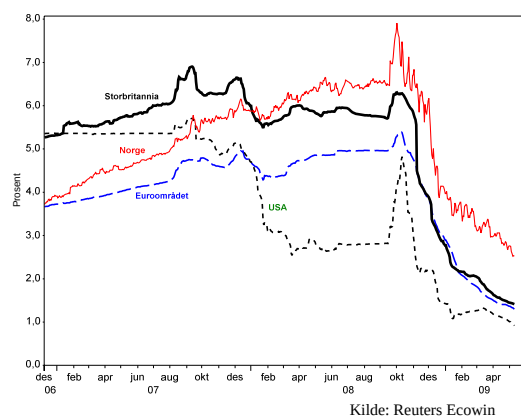
Figur 2.1: Aksjeindekser USA, Euroområdet og Norge. Indeksert (01.01.04=100)

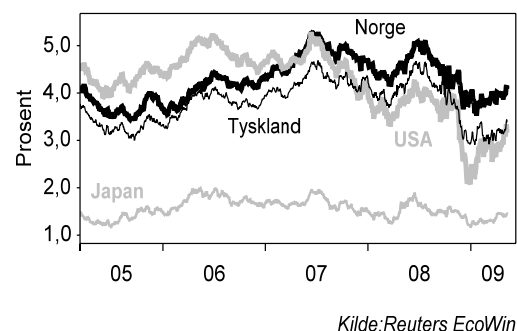
Figur 2.2: Oljepris og kroner pr. euro

Figur 2.3: Interbankrenter

Figur 2.4: Langsiktig rentenivå

2. MAKROØKONOMISK BAKGRUNN

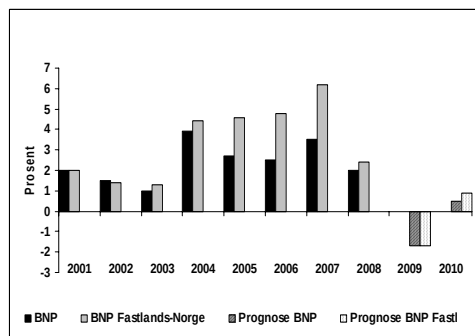
Den internasjonale nedgangskonjunktoren omtales av IMF som den mest alvorlige siden den store depresjonen, og det knyttes stor usikkerhet til utviklingen i internasjonal handel, arbeidsløshet og kredittmarkeder fremover. IMF peker på at kriser utsprunget fra finansiell sektor, historisk har vært dypere og lengre enn kriser initiert av andre sjokk. USA hadde avtagende BNP-vekst også i første kvartal 2009 med 6,1 prosent målt som årlig rate. IMF venter at BNP i USA vil falle med 2,8 prosent i 2009. Arbeidsledigheten øker også kraftig, og var i april 8,9 prosent, det høyeste siden 1983. For euroområdet var BNP-veksten i 2008 1 prosent, og det forventes fall i BNP på rundt 4 prosent for 2009. Arbeidsledigheten i EU var 8,3 prosent ved utgangen av mars 2009 og spesielt høy i Baltikum, hvor ledigheten i Latvia og Litauen overstiger 15 prosent.

Verdiene i aksjemarkedene falt kraftig høsten 2008 i etterkant av konkursen i Lehman Brothers. Usikkerhet har preget markedene i første kvartal 2009 med store svingninger i verdiene. MS Verdensindeksen falt med 12 prosent i første kvartal 2009, mens verdiene på Oslo Børs økte med 0,4 prosent. I USA falt S&P 500 med 12 prosent i samme periode. Fra utgangen av mars og frem til midten av mai har imidlertid markedsverdiene tatt seg kraftig opp. MS Verdensindeksen og S&P 500 steg med henholdsvis 12 og 11 prosent fra 31. mars til 15. mai, mens verdiene på Oslo Børs økte med 22 prosent i samme periode.

Oljemarkedet har blitt sterkt påvirket av nedgangen i verdensøkonomien. Etter å ha nådd en topp på over 140 dollar per fat i august 2008 falt prisen til under 40 dollar ved utgangen av året. I første kvartal 2009 lå prisen relativt stabilt i området rundt 40-50 dollar. Nedgangen i oljeprisen skyldes i hovedsak redusert etterspørsel. Som en reaksjon på dette besluttet OPEC i januar 2009 å redusere produksjonen. International Energy Agency (IEA) forventer ytterligere fall i etterspørselen i 2009 fra OECD-landene, og fallet i tilbudet antas å bli større enn fallet i etterspørselen. Per 15. mai 2009 ble Nordsjøolje priset til 56 dollar per fat.

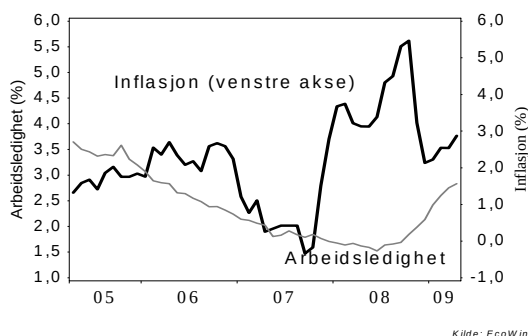
I første kvartal 2009 har flere sentralbanker kuttet styringsrentene ytterligere. Den europeiske sentralbanken senket renten to ganger i første kvartal til 1,5 prosent i mars og ytterligere to ganger i april til 1 prosent. Bank of England kuttet styringsrenten tre ganger i første kvartal, senest i mars 2009 til 0,5 prosent. Norges Bank satte ned to ganger i første kvartal til 2 prosent og videre til 1,5 prosent i mai 2009. Ved utgangen av mars 2009 var renten på 10-årige statsobligasjoner i USA 2,66 prosent, opp fra 2,06 ved årsskiftet. Tilsvarende renter i euroområdet var 3,00 prosent opp 6 punkter. I Norge var renten på 10-årige statsobligasjoner 3,81 prosent, en nedgang på 8 punkter gjennom første kvartal. Markedsrentene har økt noe fra første kvartal og frem til midten av mai.

Figur 2.4: Vekst og prognoser for BNP

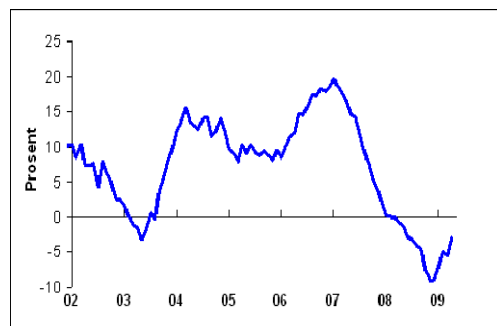
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 2.5: Inflasjon (KPI) og arbeidsledighet

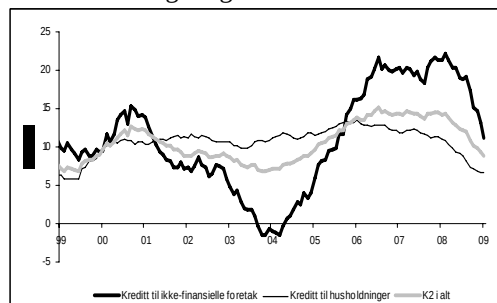
Kilde: EcoWin

Figur 2.6: Boligpriser: 12-månedersvekst

Kilde: NEF, EFF, ECON Pöyry og Finn.no

Figur 2.7: Vekst i innenlandsk kreditt til husholdninger og ikke-finansielle foretak.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Norsk økonomi er i resesjon. Ifølge Statistisk sentralbyrå vil BNP Fastlands-Norge falle med 1,7 prosent inneværende år, mens Norges Bank venter nedgang på 1 prosent. Tilbakeslaget internasjonalt har slått kraftig ut i norsk eksport av varer utenom olje og gass, men betydelig lavere innenlandsk etterspørsel bidrar også negativt. BNP Fastlands-Norge gikk ned med 1 prosent i 1. kvartal 2009. Norsk industriproduksjon falt med 3,2 prosent fra 4. kvartal 2008 til 1. kvartal 2009, mens privat konsum gikk ned med 0,2 prosent i den samme perioden. Investeringene i Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning falt med 7,3 prosent i 1. kvartal 2009, mens investeringene i industrien falt med hele 28,1 prosent.

Konjunkturbarometeret for industrien i 1. kvartal 2009 vitner om dårligere vilkår og gir signaler om en ytterligere svekkelse av konjunkturforløpet. Industrien opplevde en markant nedgang i ordretilgangen, samtidig som markedsprisene falt. I tillegg økte lagrene av produkter for salg. Gjennomsnittlig kapasitetsutnyttning er betydelig redusert og beregnet til 77 prosent i 1. kvartal. Industriledere innenfor ni av ti næringer vurderer utsiktene på kort sikt som negative pga. etterspørselssvikt, og andelen industriledere som overveier å nedjustere vedtatte investeringsplaner, har økt.

Arbeidsmarkedet har tydelig forverret seg de siste tre månedene. Ifølge tall fra NAV var det registrert 72 700 helt arbeidsledige ved utgangen av april 2009, om lag 22 600 flere enn i desember 2008. Dette utgjør 2,8 prosent av arbeidsstyrken. Ifølge arbeidskraftundersøkelsen (AKU) utgjorde arbeidsledigheten 3,1 prosent av arbeidsstyrken i februar 2009.

Tolv månedersveksten i konsumprisindeksen (KPI) har tiltatt ut over i 2009, etter å ha falt kraftig mot slutten av fjoråret. Tolv månedersveksten i KPI var 2,9 prosent i april 2009. Prisutviklingen for bolig, lys og brensel var den viktigste enkeltårsaken til veksten i KPI. Tolv månedersveksten i KPI justert for avgifter og uten energivarer (KPI-JAE) var 2,7 prosent i april 2009.

Ifølge tall fra Norges Eiendomsmeglerforbund (NEF) økte boligprisene på sesongjustert basis med 1,5 prosent fra mars til april 2009. Dette var fjerde måned på rad med positiv månedsvest. Boligprisene var likevel 3 prosent lavere sammenlignet med april 2008 og 5 prosent lavere enn toppmåneden august 2007. Den positive tendensen er ikke å spore i markedet for næringseiendom. Utviklingen så langt i 2009 tyder på en videre nedgang i leieprisene på kontorlokaler, samtidig som omsetningen er fortsatt lav. Ifølge OPAK falt prisene på kontorlokaler med 15-25 prosent i 2008.

Tolv månedersveksten i innenlandsk kreditt til publikum (K2) var 8,8 prosent ved utgangen av mars 2009. Tilsvarende var kredittveksten for ikke-finansielle foretak 11,2 prosent, mens for husholdningene var kredittveksten 6,7 prosent. Veksten i samlet bruttogjeld (K3) til Fastlands-Norge var 7,3 prosent ved utgangen av februar 2009.

3. BANKER

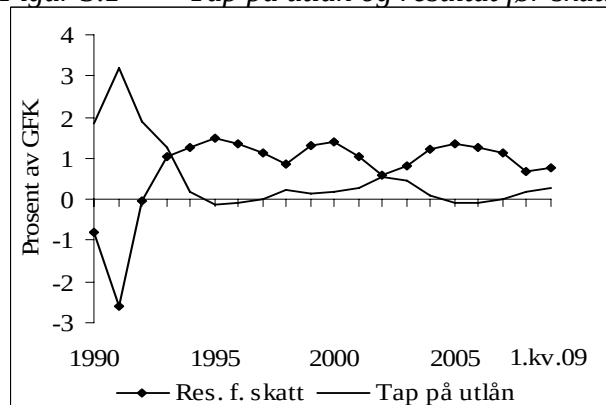
- Resultatforbedring for bankene samlet
- Nettorenten svekkes – lav volumvekst og press på innskuddsmargin
- Mislighold og utlånstap øker

Kapittelet tar for seg utviklingen i alle banker som er norske juridiske enheter, dvs. at utenlandsk eide datterbanker er inkludert i tallene. Det gis i tillegg en kort presentasjon av utviklingen i utenlandske bankfilialer i Norge. Tallene er foreløpige, og gjelder morbank. Vekstrater er 12-måneders, dersom ikke annet er oppgitt. Når resultatposter sees i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK), eller utlån, er presentsatsene annualisert.

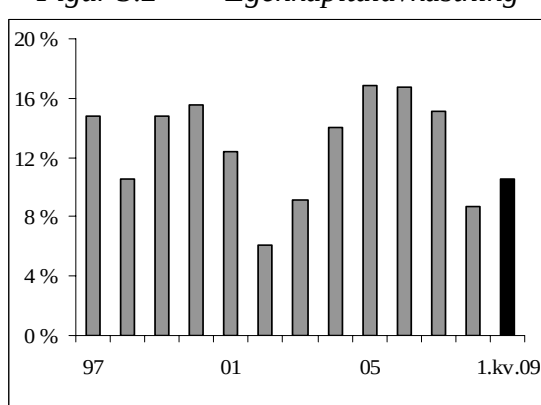
Resultatutvikling

Banker som utgjorde om lag 91 prosent av samlet forvaltningskapital for norske banker har gått over til å føre regnskap etter IFRS/forenklet IFRS. De ulike regnskapsreglene kompliserer en direkte aggregering av bankenes resultater, men i tabell 3.1 presenteres samlet resultat på hovedposter.

Figur 3.1 Tap på utlån og resultat før skatt

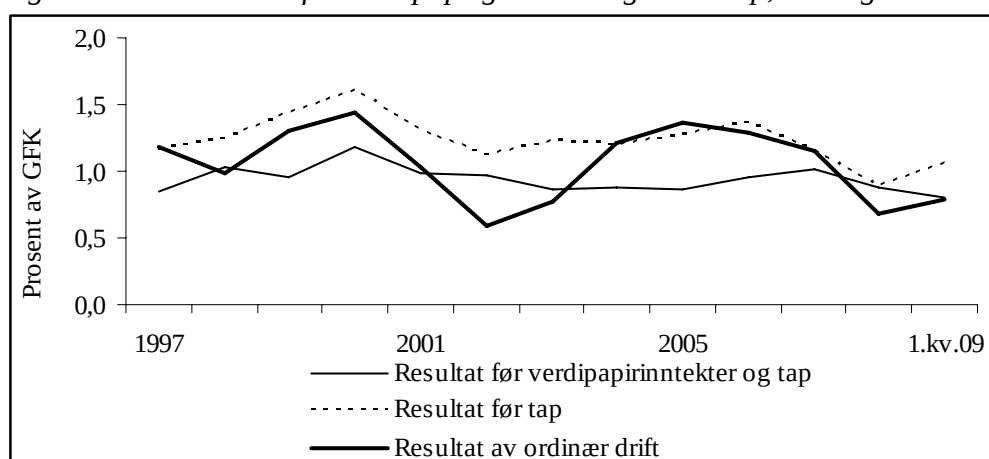

Figur 3.2 Egenkapitalavkastning

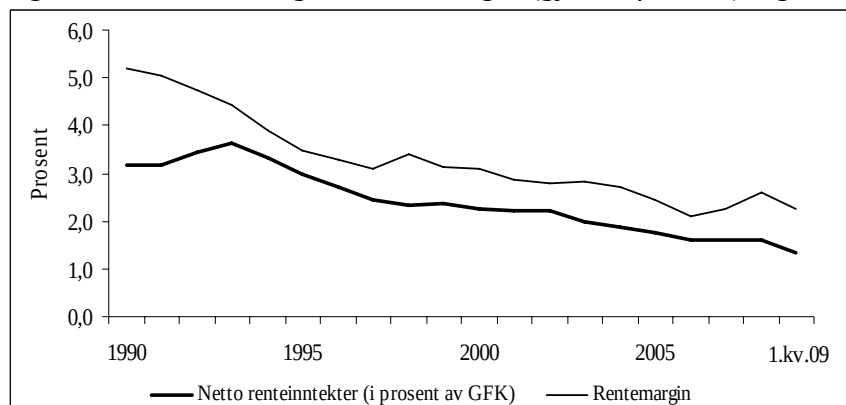
De norske bankene, aggregert, viste en markert bedring i resultat sammenlignet med i første kvartal året før. Resultatforbedringen forklares av at bankene i første kvartal i år hadde netto kursgevinster på verdipapirer, mot betydelige netto kurstap i 2008. I negativ retning trakk en kraftig økning i tap på utlån, sterkt press på netto renteinntekter og en markert kostnadsvekst.

Figur 3.3 Resultat før verdipapirgevinster og utlånstap, samtlige norske banker

Bankenes totale *netto renteinntekter* var 6 prosent høyere enn ett år tidligere. Økningen i utlån og innskudd var betydelig høyere, noe som gjorde at nettorenten sank markert i forhold til GFK, fra 1,54 til 1,35 prosent av GFK. Bankene avkreves full avgift til Bankenes Sikringsfond i 2009, mens de kun ble avkrevd en tredjedel av normal avgift i 2008. Denne endringen forklarer om lag 2 basispunkter av nedgangen i nettorente (relativt til GFK)

Figur 3.4 Utviklingen i rentemargin (gj.snitt for året) og netto renteinntekter

Rentemarginen, forskjellen mellom gjennomsnittlig utlåns- og innskuddsrente, økte markert mot slutten av 2008, men ble redusert i første kvartal i år. Fallet i markedsrenter gjorde at utlånsmarginen økte betydelig, som følge av tidsetterslep i bankenes rentesetting. For innskuddsmarginen var det en motsatt utvikling. Treggheten i reprising av innskudd gjorde at bankenes innskuddsmargin var negativ ved utgangen av 2008, og kun marginalt positiv pr. 31. mars d.å. Med allerede lave markedsrenter er det utfordrende for bankene å opprettholde innskuddsmarginene ved ytterligere rentenedgang. Total rentemargin var 2,26 prosent ved utgangen av 1. kvartal, mens gjennomsnitt for fjoråret var 2,34 prosent.

Uroen i finansmarkedene de siste par årene har økt prisen på bankenes eksterne finansiering betydelig. Treggheter i reprisingen av bankenes innlån har medført at presset på bankenes nettorente ikke har vært enda sterkere. Norske banker er også i stor grad finansiert gjennom kundeinnskudd, som har vært en relativt rimeligere finansieringskilde enn markedsfinansiering. Fortsatt sterk konkurranse om innskuddsmidler og løpende refinansiering av bank- og verdipapirgjeld gjør at det må forventes fortsatt økte fundingkostnader i tiden fremover.

Tabell 3.2 Resultat for samtlige norske banker

	1.kv.09		1.kv.08		2008	
	Mill. kr.	i % GFK	Mill. kr.	i % GFK	Mill. kr.	i % GFK
Netto renteinntekter	10 976	1,35	10 378	1,54	44 930	1,57
Andre inntekter	5 711	0,70	1 485	0,22	10 860	0,38
herav netto kursgev. oml.midler/fin.eiend. vurdert til virkelig verdi	2 143	0,26	-1 439	-0,21	312	0,01
Andre kostnader	8 039	0,99	7 279	1,08	30 365	1,06
herav lønn og personalkostnader	4 331	0,53	3 831	0,57	15 786	0,55
Resultat før tap på utlån	8 648	1,06	4 584	0,68	25 426	0,89
Bokførte tap på utlån	2 241	0,28	267	0,04	5 706	0,20
Gev/tap verdipapirer lang sikt	-3	0,00	-10	0,00	-261	-0,01
Verdifall på ikke fin.ei. og ei. ikke vurdert til virkelig verdi	4	0,00	-55	-0,01	-28	0,00
Resultat før skatt	6 401	0,79	4 361	0,65	19 486	0,68
Skattekostnad	1 969	0,24	1 067	0,16	5 929	0,21
Resultat etter skatt	4 432	0,55	3 295	0,49	13 557	0,47
Egenkapitalavkastning	10,6		8,6		8,7	

Andre inntekter var mer enn tredoblet i forhold til i første kvartal 2008, hvor det først og fremst var svingninger i netto kurstap/gevinster på verdipapirer som forklarte økningen. I

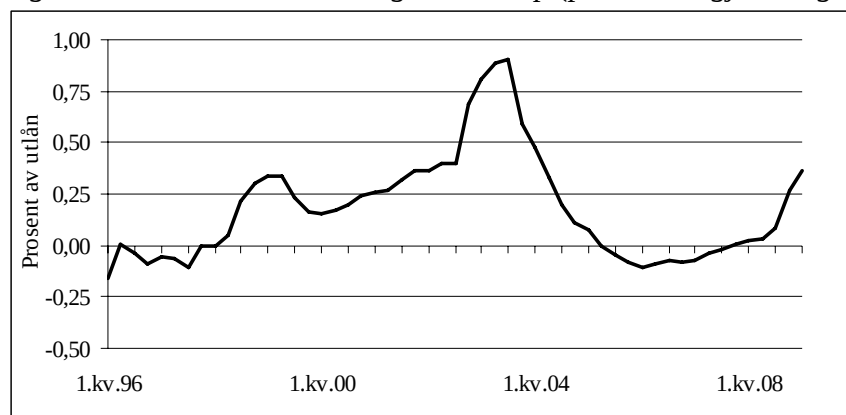
første kvartal 2008 førte økningen i kredittspreader til betydelige nedskrivninger av bankenes obligasjonsbeholdninger, samtidig som det også var betydelige kurstap på aksjer. I årets første tre måneder kunne bankene i stedet føre betydelige gevinster på porteføljene av rentebærende papirer, til tross for at deler av porteføljene ble omklassifisert i andre halvår 2008 for å unngå ytterligere nedskrivninger. Aksjeporteføljene hadde samtidig kun hadde marginale netto kurstap. Turbulensen på valuta og rentemarkedene førte også til store kursgevinster på finansielle derivater og valuta. Et mindre antall banker vurderer deler av gjeldssiden til virkelig verdi (fastrentegjeld). Disse bankene viste kursgevinster på egen gjeld når kredittspreadene gikk ut i 2008, noe som gjorde at resultatene (isolert sett) ble bedre enn for banker uten slik praksis, og fikk tilsvarende kurstap på egen gjeld i første kvartal i år.

Bankenes netto provisjonsinntekter gikk markert ned fra 2007 til 2008, og nedgangen fortsatte i første kvartal i år. Lavere aktivitet, og bortfall av gebyrer for programkunder i flere banker, fører til press på netto provisjonsinntekter. Provisjonsinntektene i første kvartal var 8 prosent lavere enn i samme periode året før.

Driftskostnadene steg med 10 prosent fra året før, men dette ga likevel en reduksjon i forhold til GFK. Lønnskostnadene isolert steg med 13 prosent, mens administrasjonskostnadene steg med 7 prosent. Bankenes samlede kostnad/inntektsforhold, eksklusiv kursgevinster på finansielle instrumenter steg fra 54,7 til 55,3 prosent.

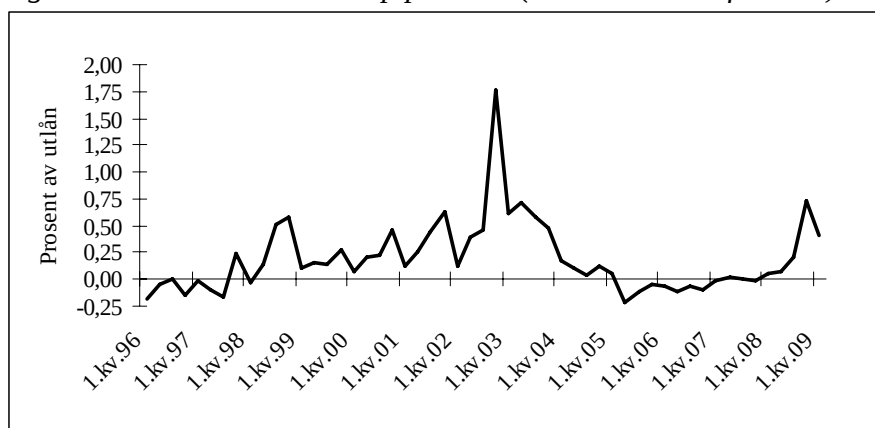
Den svært gunstige tapssituasjonen de siste årene har vært en viktig forklaringsfaktor til de gode resultatene frem til og med 2007, men mot slutten av 2008 viste bankene en markert økning i tap på utlån.

Figur 3.5 Fire kvartalers glidende tap (prosent av gj.snittlige brutto utlån til kunder)

I første kvartal i år hadde bankene totale utlåntap på 2,2 mrd. kroner, en økning på 2 mrd. kroner fra første kvartal 2008. Tapene i fjerde kvartal 2008 var til sammenligning på 4 mrd. kroner. Med forventninger om sterkere oppbremsing i realøkonomien utover i andre halvår vil det måtte påregnes økte tap utover året. Tapene i første kvartal 2009 tilsvarte 0,41 prosent (annualisert) av brutto utlån til kunder.

Figur 3.6 Kvartalsvis tap på utlån (annualisert % ift. utlån)

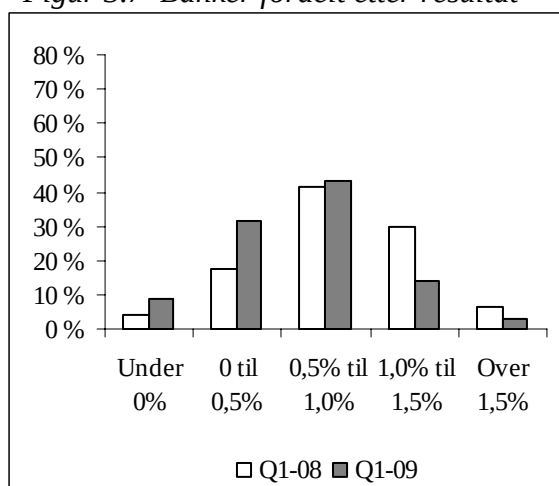

Bankenes samlede resultat før skatt var på 6,4 mrd. kroner, en økning på 2 mrd. kroner fra året før. I forhold til GFK innebar dette en resultatforbedring fra 0,65 til 0,79 prosent, mens egenkapitalavkastningen steg 2 prosentpoeng til 10,6 prosent.

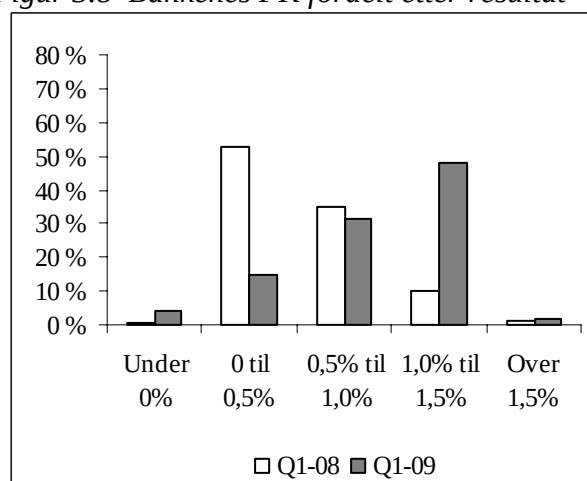
I fjerde kvartal 2008 hadde om lag halvparten av norske banker underskudd, mens det for fjoråret som helhet var 22 banker som hadde underskudd. I første kvartal i år var det 12 banker som hadde underskudd før skatt.

I figur 3.7 er samtlige banker fordelt etter resultat før skatt i prosent av GFK. Det fremgår at det fra 2008 til 2009 var færre banker som oppnådde resultater høyere enn 1 prosent av GFK. I figur 3.8 vises den samme utviklingen, hvor andel av total forvaltningskapital i bankene er basis.

Figur 3.7 Banker fordelt etter resultat

Figur 3.8 Bankenes FK fordelt etter resultat

Balanseutvikling

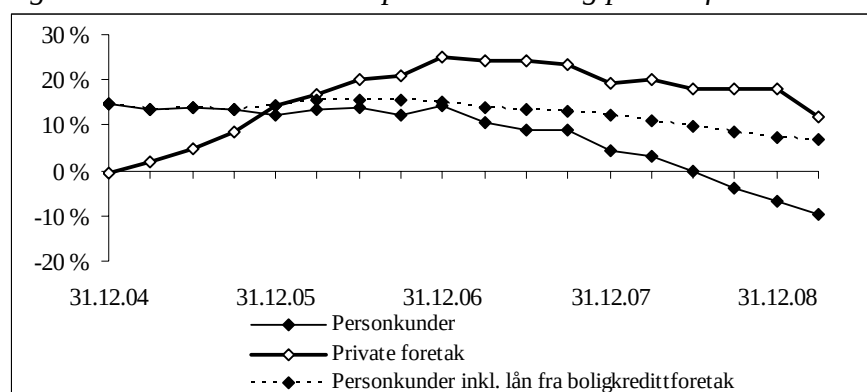
Som for resultatposter er det ikke uproblematisk å slå sammen balanseposter for IFRS-banker og banker som følger NGAAP, som følge av at ulike verddivurderingsprinsipper for balansepostene benyttes i de to regnskapsregelverkene. Når det gjelder finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi vil endringen i balanseført verdi inkludere effekten av endrede markedspriser i tillegg til endring i volum som følge av engasjementer/plasseringer som kommer til, eller går ut, i løpet av perioden.

Tabell 3.3 Balanseposter for samtlige norske banker

	31.03.09	31.03.08	
	Mill.kr.	Mill.kr.	vekst i %
Forvaltningskapital	3 191 947	2 743 243	16,4
Brutto utlån til kunder	2 152 190	2 029 891	6,0
..herav brutto utlån vurdert til amortisert kost	1 943 785	1 841 339	5,6
Tapsnedskrivninger på utlån vurdert til amortisert kost	12 806	6 712	90,8
herav individ. tapsnedskr.	7 227	3 664	97,3
herav gruppenedskrivning	5 579	3 048	83,0
..herav brutto utlån vurdert til virkelig verdi	208 405	188 552	10,5
Justering av virkelig verdi som følge av markedsrisiko	658	-388	
Justering av virkelig verdi som følge av kredittrisiko	-71	2	
Innskudd fra kunder	1 399 053	1 270 794	10,1
Gjeld ved utst. av verdipapirer	757 135	660 055	14,7
Brutto misligholdte lån	20 152	11 875	69,7
Netto misligholdte lån	14 995	8 540	75,6
Tapsnedskr. i % av brutto utlån vurdert til amortisert kost	0,7	0,4	
Gruppenedskr. i % av br. utlån vurdert til amortisert kost	0,3	0,2	
Brutto misligh. lån i % av totale brutto utlån	0,9	0,6	
Netto misligh. lån i % av netto utlån	0,7	0,4	
Innskuddsdekning	65,0 %	62,6 %	

Brutto utlån til kunder var 6,0 prosent høyere enn ett år tilbake. Inkluderes boligkredittforetakene i bankenes kundeutlån var veksten 14,3 prosent siste år. Veksten i balanseførte utlån påvirkes også av valutasingninger. I andre halvår 2008 svekket den norske kronen seg betydelig mot både amerikanske dollar og Euro, noe som bidro til å holde nominell utlånsvekst oppe. I første kvartal i år har derimot kronen styrket seg mot de viktigste valutaene. Årsveksten i utlån til utenlandske foretak, som er mest utsatt for denne valutaeffekten, sank dermed fra 68 prosent ved årsskiftet til 56 prosent ved utgangen av første kvartal. I første kvartal isolert var det en reduksjon på 5 prosent.

Figur 3.9 Utlånsvekst til personkunder og private foretak¹

Totalt utgjorde utlån til utenlandske ikke-finansielle foretak 13 prosent av de samlede kundeutlån i norske banker. Holdes utlån til denne kundegruppen utenfor hadde bankene en utlånsvekst siste år på 1,3 prosent (10,6 prosent dersom boligkredittforetakene inkluderes). Bankenes vekst i utlån til *innenlandske* private foretak var 11,6 prosent ved utgangen av kvartalet, en nedgang på om lag 6 prosentpoeng fra årsskiftet. I første kvartal isolert sank

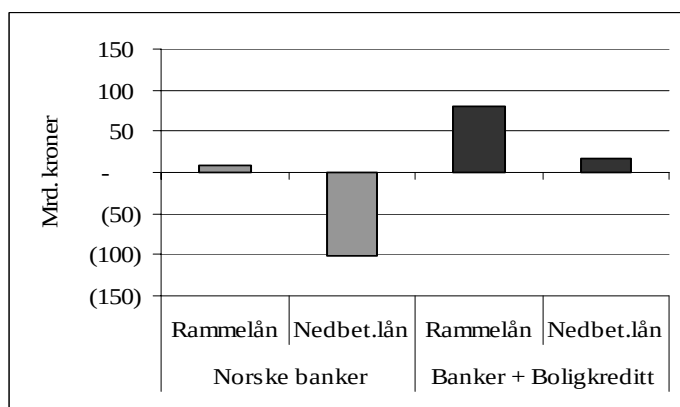
¹ Personkunder: Lønnstakere, pensjonister, trygdede mv (sektor 810)

Private foretak: Private og personlige foretak/organisasjoner, personlige næringsdrivende (sektor 710-790)

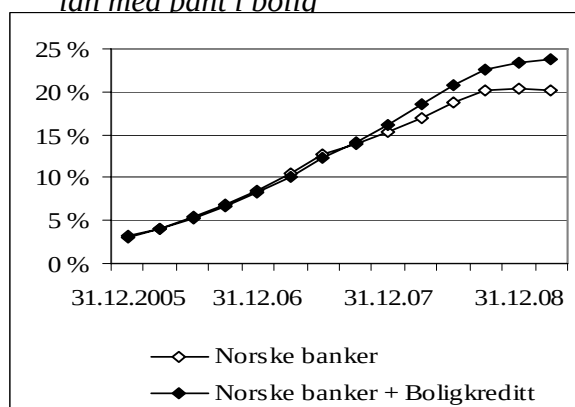
utlån til kundegruppen med 1 prosent. Utlån til personkunder *sank* med 9,7 prosent siste år, men veksten påvirkes her sterkt av overføringer av lån til boligkredittforetak. Bankenes samlede utlansvekst til personkunder dersom boligkredittforetakene tas med var 6,8 prosent etter en jevn nedgang i veksttakten de siste to årene. Overføringen av godt sikrede boliglån til kredittforetak bidrar til at den gjenværende del av bankenes utlånsportefølje vil ha høyere gjennomsnittlig risiko. Ved utgangen av 2005 utgjorde boliglån til personkunder 53 prosent av bankenes totale kundeutlån. Pr. utgangen av mars 2009 var denne andelen redusert til 40 prosent.

De siste tre årene har det særlig vært en sterk vekst for rammelån med pant i bolig, i form av produkter som Boligkreditt, Fleksilån e.l. Slike lån økte fra 161 til 170 mrd. kroner (fra 199 til 279 mrd. kroner dersom boligkredittforetakene regnes med) siste år, og utgjorde ved utgangen av kvartalet 20 prosent av boliglån (24 prosent dersom boligkredittforetak regnes med) til kundegruppen.

Figur 3.10 Økning i lån med pant i bolig siste år

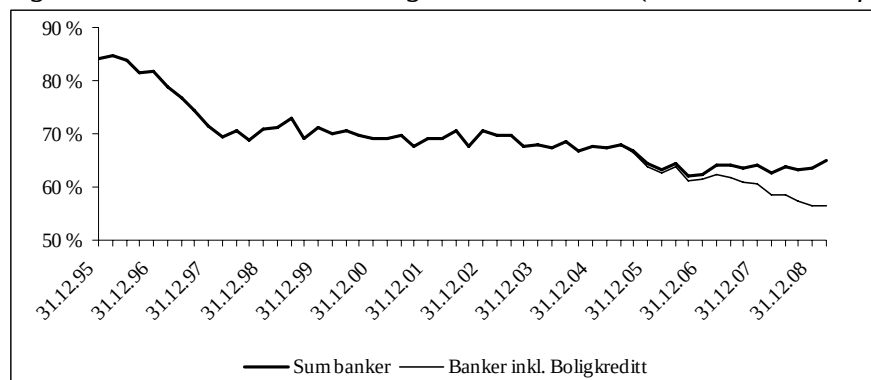
Figur 3.11 Rammelåns andel av lån med pant i bolia

Omfanget av misligholdte engasjementer steg markert gjennom 2008 og i første kvartal i år. Ved utgangen av første kvartal var det en økning på 20 prosent siden årsskiftet, og 70 prosent siste tolv måneder. Nivået på misligholdte engasjementer var likevel fremdeles relativt lavt, med 0,9 prosent av utlånsmassen.

Innskuddsveksten fra kunder var 10,1 prosent siste år, dvs. klart høyere enn utlansveksten. Innskuddsdekningen av utlån steg dermed fra 62,6 til 65,0 prosent. Dersom bankene ikke hadde overført store utlansvolumer til boligkredittforetakene ville innskuddsdekningen, alt annet like, vært 56,4 prosent, etter en nedgang på 2 prosentpoeng siste år.

Figur 3.12 Innskuddsdekning i norske banker (kundeinnskudd ift. br. utlån til kunder)²

² Innskuddsdekningen uten/med utlån i boligkredittforetakene

Soliditet

Alle tall for kapitaldekning ved 1. kvartal er foreløpige da tallene ikke er revidert.

IRB

Hittil har syv norske banker fått tillatelse til å anvende interne målemetoder (IRB). I 2009 er IRB-gulvet redusert fra 90 prosent til 80 prosent, som innebærer et redusert kapitalkrav for bankene som benyttet IRB i 2008. Samtlige IRB-banker har engasjementer som er unntatt IRB, og som er derfor beregnet etter standardmetoden. Generelt sett vil banker med større deler av engasjementene sine underlagt IRB ha en større forskjell mellom kapitaldekning med og uten gulv. Samtlige banker hadde en økning i kjernekapitaldekningen fra 4. kvartal 2008 til 1. kvartal 2009.

Standardmetode

Alle bankene som ikke benytter IRB-metode rapporterer etter standardmetoden under Basel II. Standardmetoden avviker ikke i stor grad fra Basel I-beregningene av kapitaldekning. Kjernekapitaldekningen for bankene samlet ble redusert med 0,2 prosentpoeng fra 4. kvartal 2008 til 1. kvartal 2009, hvor mindre banker hadde en reduksjon på 0,4 prosentpoeng, mens de store bankene hadde en uendret kjernekapitaldekning.

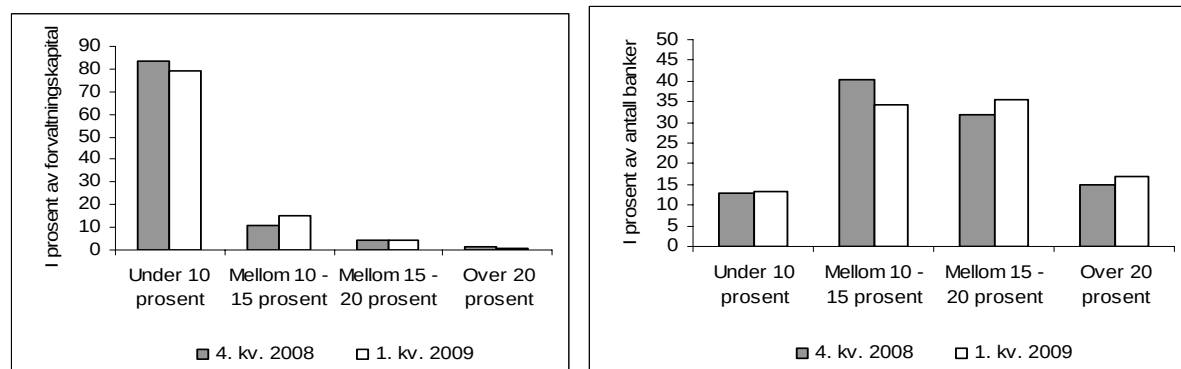
Tabell 3.4 *Kapitaldekning for banker som benytter standardmetoden - morbank*

	Kjernekapitaldekning			Kapitaldekning		
	31.03.2009	31.12.2008	31.03.2008	31.03.2009	31.12.2008	31.03.2008
Banker over 10 mrd. i FK	10,2 %	10,2 %	10,8 %	11,9 %	12,1 %	12,8 %
Banker under 10 mrd. i FK	15,9 %	16,3 %	17,2 %	16,8 %	17,2 %	18,3 %
Alle standardmetodebanker	12,2 %	12,4 %	13,1 %	13,7 %	13,9 %	14,8 %

For hoveddelen av bankene (morbank) har kjernekapitalen utgjort en relativt stabil andel av forvaltningskapitalen over tid, men med en nedgang fra 1. kvartal 2008 til 1. kvartal 2009. Samlet for alle bankene falt kjernekapitalandelen (i forhold til uvektet balanse) med 0,4 prosentpoeng siste år til 5,4 prosent ved utgangen av 1. kvartal 2009.

Målt som andel av total forvaltningskapital har andelen banker med kjernekapitaldekning under 10 prosent avtatt noe sammenlignet med utgangen av 2008, og utgjorde 80 prosent. I forhold til antallet banker var det 13 prosent av bankene som hadde en kjernekapitaldekning under 10 prosent, noe som viser at de største bankene har lavest kjernekapitaldekning.

Figur 3.13 og 3.14: *Forvaltningskapital og antall banker fordelt etter kjernekapitaldekning*

Statens Finansfond har til formål å bidra midlertidig med kjernekapital til norske banker for å styrke bankene og sette bankene bedre i stand til å opprettholde normal utlånsvirksomhet. Forskrift av 8. mai 2009 om Statens Finansfond, § 2, 1. ledd:

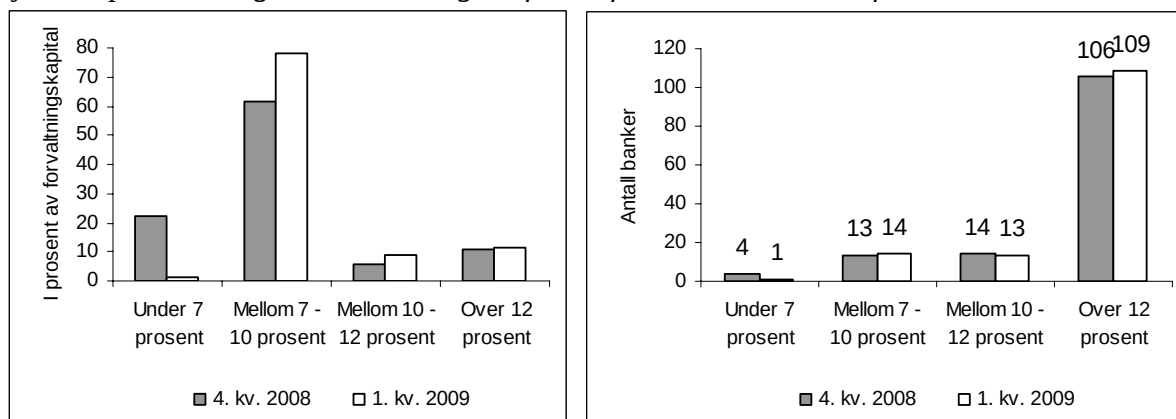
Statens finansfond kan, forutsatt at Kredittilsynet og banken bekrefter at banken oppfyller krav til kjernekapitaldekning med god margin, også hensyntatt sannsynlig utvikling i nær

framtid, etter søknad bidra til oppkapitalisering av norsk bank som følger:

- a) Bank med kjernekapitaldekning under 7 prosent kan oppkapitaliseres til inntil 10 prosent kjernekapitaldekning,
- b) bank med kjernekapitaldekning fra og med 7 prosent til og med 10 prosent kan oppkapitaliseres med inntil 3 prosentpoeng, men ikke over 12 prosent kjernekapitaldekning, og
- c) bank med kjernekapitaldekning over 10 prosent kan oppkapitaliseres med inntil 2 prosentpoeng kjernekapital.

Figurene under viser fordeling av hvor mange banker som ligger innenfor de ulike intervallene angitt i forskriften, og hvor stor andel av total forvaltningskapital disse bankene har. Kredittilsynet vil som hovedregel anse en bank som tilstrekkelig solid til å kvalifisere til å motta kapital fra Statens Finansfond dersom banken har minimum 6 prosent kjernekapitaldekning i henhold til Pilar 1-beregningen i Basel II. Det var per utgangen av 1. kvartal 2009 ingen banker som hadde en kjernekapitaldekning under 6 prosent.

Figur 3.15 og 3.16: Forvaltningskapital og antall banker fordelt etter kjernekapitaldekningsintervaller angitt i forskrift om Statens Finansfond - morbank

Filialer av utenlandske banker i Norge

Ti utenlandske banker er representert med bankfilialer i Norge. Samlet stod filialene for 18 prosent av den totale forvaltningskapitalen i banker i Norge, og for 15 prosent av totale utlån til kunder.

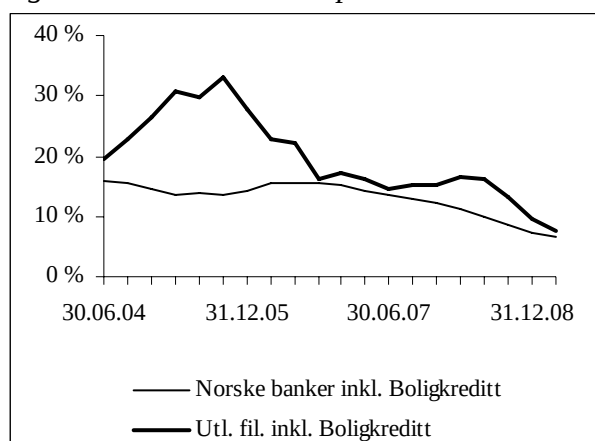
Tabell 3.15 Resultat i utenlandske bankers filialer i Norge

	1.kv.09		1.kv.08	
	Mill.kr.	% GFK	Mill.kr.	% GFK
Netto rente	2 021	1,14	1 589	1,21
Andre inntekter	961	0,54	244	0,19
herav kursgevinster	450	0,25	-154	-0,12
Andre kostnader	1 383	0,78	1 120	0,85
herav lønn og admin.kost.	931	0,52	849	0,64
Driftsres. før tap	1 599	0,90	713	0,54
Bokførte tap	837	0,47	62	0,05
Gev./tap VP lang sikt, Nedskrivn.	0	0,00	414	0,31
Resultat av ord.drift f.skatt	762	0,43	1 065	0,81
	Vekst			
Forvaltningskapital	692 244	29,6 %	534 255	
Brutto utlån til kunder	372 904	7,3 %	347 456	
Innskudd fra kunder	151 580	-7,3 %	163 480	

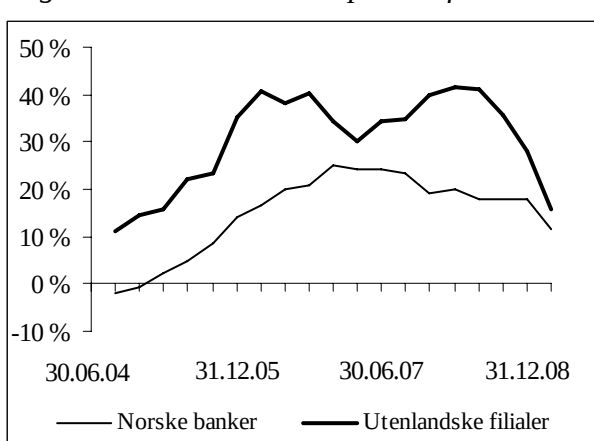
De utenlandske bankfilialene har i lang tid hatt en betydelig høyere utlånsvekst enn de norske bankene, for lån både til personkunder og næringslivskunder. I periodene etter andre kvartal 2008 har filialenes utlånsvekst til personkunder sunket markert, til at de ved utgangen av første kvartal 2009 var kun marginalt høyere enn veksten i de norske bankene.

Veksten i utlån til private innenlandske foretak har i lang tid vært betydelig høyere i de utenlandske filialene enn i de norske bankene, men også for denne kundegruppen har filialenes vekstrate kommet markert ned de siste kvartalene.

Figur 3.17 Utlånsvekst til personkunder

Figur 3.18 Utlånsvekst til private foretak

4. FINANSIERINGSFORETAK

4.1 Finansieringsselskaper

- Noe svakere resultat enn året før
- Markert økning i netto renteinntekter
- Klar økning i tap på utlån og misligholdte lån
- Stagnasjon i utlånsveksten

Finansieringsselskapenes kjerneområder er leasing og bilfinansiering samt kortbaserte utlån og forbruksfinansiering. Det bredt sammensatte markedet innebærer store variasjoner mellom enkeltsselskaper når det gjelder resultat- og balanseutvikling.

Foreløpige resultat- og balansetall omfatter 28 norske finansieringsselskaper. De norske selskapene som hovedsakelig driver med leasing og bilfinansiering (16 av 28) er omtalt spesielt. I tillegg er det egne avsnitt for utenlandske filialer i Norge og for selskaper som driver med forbruksfinansiering.

Resultat

Resultat av ordinær drift økte med 14 prosent (69 mill.) sammenlignet med 1. kvartal i fjor. I forhold til GFK falt resultatet med 0,07 prosentpoeng. Egenkapitalavkastningen var marginalt lavere enn for ett år siden.

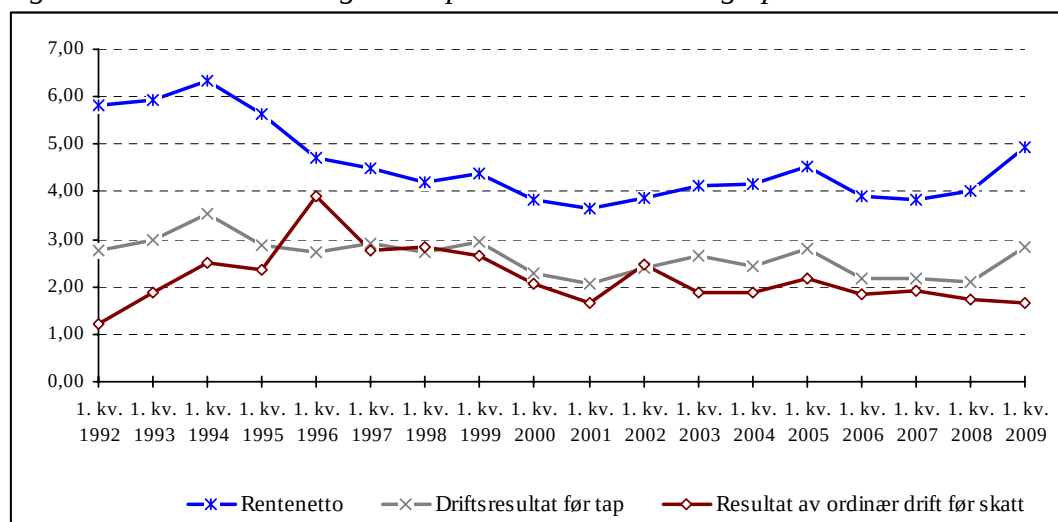
Der var en økning i netto renteinntekter på 46 prosent sammenlignet med tilsvarende periode i fjor. En kraftig nedgang i rentekostnadene var den viktigste årsaken til dette. I prosent av GFK økte nettorenten med 0,91 prosentpoeng. I hovedsak skyldes dette at rentekostnadene i markedet faller raskere enn renten ut mot kunden. Denne forsinkelseeffekten gir en gunstig effekt i et fallende rentemarked. Finansieringsselskapene henter det meste av sin finansiering i det kortsiktige rentemarkedet og får raskt effekten av en rentereduksjon. I tillegg gjør dyrere finansiering og økte tapsnedskrivninger at selskapene øker rentemarginen overfor kundene.

Det har vært en klar økning i bokførte tap i 1. kvartal 2009 sammenlignet med året før, men resultatmessig mer enn oppveies dette av økningen i nettorenten.

Tabell 4.1.1 Resultatposter

	1. kvartal 2009		1. kvartal 2008	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	1 647	4,93	1 128	4,02
Andre inntekter	163	0,49	164	0,59
herav kursgevinster	5	0,02	1	0,00
Andre kostnader	868	2,60	707	2,52
herav lønn og adm.kost.	608	1,82	524	1,87
Driftsresultat før tap	942	2,82	585	2,09
Bokførte tap	385	1,15	97	0,35
Resultat ordinær drift	557	1,67	488	1,74
<i>EK-avkastning (%)</i>	<i>14,0</i>		<i>14,2</i>	

Figur 4.1.1 Finansieringsselskapenes resultatutvikling i prosent av GFK

Balanse

Finansieringsselskapenes brutto utlån til kunder økte med 8,0 prosent siste 12 måneder, en klar stagnasjon fra foregående perioder. Ved utgangen av 2008 var årsveksten 13,5 prosent.

Brutto misligholdte lån har økt med 68 prosent det siste året, og utgjorde 3,3 prosent av utlånene ved utgangen av første kvartal. Målt i forhold til utlån er misligholdet også høyere enn ved årsskiftet. Det har vært en økende tendens for de fleste selskapene. Misligholdte lån ligger gjennomgående klart høyere enn i bankene. I tillegg viste tapsnedskrivninger i prosent av utlån en økning.

Tabell 4.1.2 Balanseposter

	31.03.2009	31.03.2008	% vekst
Forvaltningskapital	132 961	122 960	8,1
Brutto utlån til kunder	124 060	114 876	8,0
herav utlån vurdert til amortisert kost	123 946	114 755	8,0
Gjeld til kredittinstitusjoner	109 313	100 679	8,6
Brutto misligholdte lån	4 044	2 408	67,9
i prosent av brutto utlån	3,26	2,10	
Netto misligholdte lån	2 574	1 660	55,1
i prosent av netto utlån	2,10	1,46	
Tapsnedskrivninger	1 873	1 045	79,3
i prosent av brutto utlån vurdert til amortisert kost	1,51	0,91	

Soliditet

Nordea Finans Norge er eneste finansieringsselskap som benytter IRB-metoden. Resten av finansieringsselskapene benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav. Disse har samlet redusert kjernekapitaldekningen med 0,2 prosentpoeng fra 4. kvartal 2008 til 1. kvartal 2009.

Tabell 4.1.3 Kapitaldekning i finansieringsselskaper som benytter standardmetoden

	Kjernekapitaldekning	Kapitaldekning
31.03.2009	11,8 %	13,0 %
31.12.2008	11,5 %	12,7 %
31.03.2008	11,5 %	12,8 %

Leasing og bilfinansiering

Av de 28 norske finansieringsselskapene omtalt ovenfor, driver 16 selskaper i hovedsak med leasing og bilfinansiering. Disse har om lag 90 prosent av norske finansieringsselskapers forvaltningskapital. For denne gruppen økte resultat av ordinær drift med 28 prosent (97 mill.kr) sammenlignet med året før. Målt i prosent av GFK var det en nedgang i resultatet på 0,34 prosentpoeng. Egenkapitalavkastningen var noe høyere enn for tilsvarende periode i fjor. Det var en økning i netto renteinntekter. Det var en klar økning i bokførte tap sammenlignet året før, også her oppveies dette av den klare økningen i netto renteinntekter.

Tabell 4.1.4 Resultatposter

	1. kvartal 2009		1. kvartal 2008	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	1 229	4,09	812	3,22
Andre inntekter	85	0,28	66	0,26
herav kursgevinster	-1	0,00	-2	-0,01
Andre kostnader	601	2,00	471	1,87
herav lønn og adm.kost.	385	1,28	334	1,32
Driftsresultat før tap	713	2,37	407	1,61
Bokførte tap	266	0,89	57	0,22
Resultat ordinær drift	447	1,48	350	1,39
EK-avkastning (%)		12,9		11,5

Det har vært en reduksjon i utlånsveksten også for denne gruppen. Årsveksten var 6,7 prosent, mot 11,8 prosent ved utgangen av 2008. Leasing utgjør i overkant av 60 prosent av utlånene for disse selskapene. Brutto misligholdte lån i prosent av utlån var klart høyere enn for ett år siden.

Tabell 4.1.5 Balanseposter

	31.03.2009	31.03.2008	% vekst
Forvaltningskapital	119 505	111 629	7,1
Brutto utlån til kunder	111 464	104 485	6,7
herav leasing*	68 052	62 732	8,5
Gjeld til kredittinstitusjoner	99 164	92 255	7,5
Brutto misligholdte lån	2 809	1 713	64,0
i prosent av brutto utlån	2,52	1,64	
Netto misligholdte lån	1 744	1 205	44,7
i prosent av netto utlån	1,59	1,16	
Tapsnedskrivninger	1 418	776	82,7
i prosent av brutto utlån	1,27	0,74	

Utenlandske filialer i Norge

Tallene omfatter 17 utenlandske filialer i Norge som har 20 prosent av finansieringsselskapenes totale forvaltningskapital. Resultatet var på samme nivå som i 1. kvartal i fjor. Netto renteinntekter viste også her en klar økning. Det var et fall i provisjonsinntektene, mens avskrivningene økte. Tap på utlån var høyere enn i samme periode i fjor.

Tabell 4.1.6 Resultatposter for utenlandske filialer i Norge

	1. kvartal 2009		1. kvartal 2008	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	285	3,38	208	2,67
Andre inntekter	33	0,39	38	0,49
Herav kursgevinster	6	0,07	-1	-0,01
Andre kostnader	190	2,25	145	1,86
Herav lønn og adm.kost.	97	1,15	93	1,19
Driftsresultat før tap	128	1,51	101	1,30
Bokførte tap	38	0,44	18	0,23
Resultat ordinær drift	90	1,07	83	1,07

Filialene har også hatt lavere utlånsvekst det siste året. Veksten varierer mye mellom de ulike selskapene.

Tabell 4.1.7 Balanseposter for utenlandske filialer i Norge

	31.03.2009	31.03.2008	% vekst
Forvaltningskapital	32 837	31 742	3,4
Brutto utlån til kunder	30 862	30 165	2,3
Gjeld til kredittinstitusjoner	20 814	20 544	1,3

Forbrukslån

Utvalget består av 15 selskaper som i hovedsak driver med forbrukslån eller har forbruksfinansiering som en del av sin virksomhet. Forbrukslån omfatter både kortbaserte utlån og andre forbrukslån uten sikkerhet. Selskapene tilbyr ulike produkter, blant annet kredittkort med inntil 100 000 kroner i kreditt, samt lån uten sikkerhet i størrelsesorden 10 000 til 350 000 kroner. Den effektive renten på disse lånene vil kunne variere mye (fra under 10 til over 30 prosent) avhengig av lånebeløp og tilbakebetalingstid.

Det er 6 finansieringsselskaper i utvalget. Disse har om lag 27 prosent av finansieringsselskapenes utlån til lønnstakere og 7 prosent av finansieringsselskapenes samlede utlån. I tillegg inngår 9 banker samt enheter i banker og finansieringsselskaper i utvalget.

Årsveksten var klart lavere enn ved utgangen av 2008 og har stagnert kraftig de to siste kvartalene. Isolert vekst i 1. kvartal 2009 var 1,5 prosent.

Tabell 4.1.8 Utviklingen i forbrukslån i et utvalg selskaper

GE Money Bank (NUF), Citibank (NUF), DnB NOR Kort (Cresco), Enter Card, Finaref, Ikano Bank, Europay Norge, Diners Club Norge, Santander Consumer Bank, SEB Privatbanken, Nordea Finans, Skandiabanken (NUF), yA Bank, Svea Finans (NUF), Bank Norwegian

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	1. kv. 2008	1. kv. 2009
Forbrukslån (mill. kr)	20 816	22 823	26 276	31 057	36 925	43 122	39 032	43 805
Vekst % (12 mnd.)	7,4	9,6	15,1	18,2	18,9	16,8	18,5	12,2
Bokførte tap (mill. kr)	574	398	382	253	339	903	127	634
Tap i % av forbrukslån	2,8	1,7	1,5	0,8	0,9	2,1	1,3	5,8
Nettorente i % av GFK	10,1	12,0	11,6	11,2	9,8	8,8	9,6	11,1
Resultat ord. drift i % av GFK	4,9	7,7	7,6	7,6	5,5	3,2	3,9	1,5
Brutto misligholdte lån (mill. kr)	1 758	1 552	1 471	1 532	1 823	2 867	2 007	3 316
Brutto mislighold i % av forbrukslån	8,4	6,8	5,5	4,9	5,0	6,6	5,1	7,6

Det har vært en kraftig økning i bokførte tap i 1. kvartal 2009 etter en gradvis økning i tap og mislighold de foregående periodene. Nivået på bokførte tap og misligholdte lån knyttet til forbrukslån ligger høyere enn for banker og finansieringsselskaper generelt. Netto renteinntekter har steget også for denne gruppen i 2009, men den sterke økningen i bokførte tap har ført til at resultatnivået likevel er klart svekket i første kvartal.

4.2 Kredittforetak

- Resultatforbedring som følge av økte netto renteinntekter
- Fortsatt sterk vekst som følge av overføring av utlån fra banker til boligkredittforetak

Foreløpige resultat- og balansetall omfatter 14 kredittforetak hvorav 11 foretak avla regnskap etter IFRS. Boligkredittforetakene gis en egen omtale av avslutningsvis.

Resultat

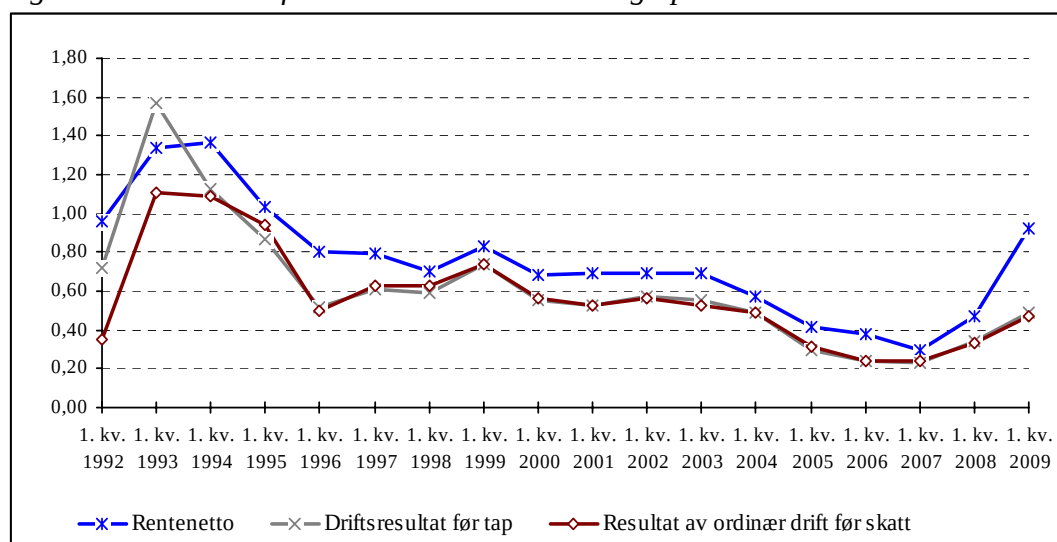
Eksportfinans er tatt ut av resultat- og balanseoppstillingen pga. de store svingningene i resultatet. Selskapet hadde i 1. kvartal i fjor netto kurstap på finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi, mens det i 1. kvartal 2009 var bokført store netto kursgevinster.

Samlet for resten av kredittforetakene var det en forbedring av resultatet på 0,14 prosentpoeng fra 2008. En økning i netto renteinntekter som følge av overføringer av boliglån fra banker hadde en gunstig effekt på resultatutviklingen. Kredittforetakenes bokførte tap ligger fortsatt på et lavt nivå.

Tabell 4.2.1 Resultatposter (uten Eksportfinans)

	1. kvartal 2009		1. kvartal 2008	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	1 490	0,92	479	0,47
Andre inntekter	-407	-0,25	18	0,02
herav kursgevinster	-332	-0,21	39	0,04
Andre kostnader	289	0,18	155	0,15
herav lønn og adm.kost.	86	0,05	78	0,08
Driftsresultat før tap	795	0,49	342	0,34
Bokførte tap	32	0,02	5	0,01
Resultat ordinær drift	763	0,47	337	0,33
<i>EK-avkastning (%)</i>	<i>12,1</i>		<i>7,9</i>	

Figur 4.2.1 Kredittforetakenes resultatutvikling i prosent av GFK

Balanse

Kredittforetakenes utlån til kunder økte med 52,5 prosent siste 12 måneder. Den sterke veksten hadde sin årsak i overføring av utlån fra banker til boligkredittforetak. Det har vært en klar økning i brutto misligholdte engasjementer i enkelte selskaper, men samlet mislighold målt forhold til utlån er fortsatt lavt.

Tabell 4.2.2 Balanseposter (uten Eksportfinans)

	31.03.2009	31.03.2008	% vekst
Forvaltningskapital	678 630	424 315	59,9
Brutto utlån til kunder	546 142	358 137	52,5
herav utlån vurdert til amortisert kost	408 880	235 062	73,9
herav utlån vurdert til virkelig verdi	136 262	123 076	10,7
Gjeld til kredittinstitusjoner	154 017	149 058	3,3
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	488 940	248 829	96,5
Brutto misligholdte lån	1 172	98	
i prosent av brutto utlån	0,21	0,03	
Netto misligholdte lån	952	98	
i prosent av netto utlån	0,17	0,03	
Tapsnedskrivninger	207	63	
i prosent av brutto utlån vurdert til amortisert kost	0,05	0,03	

Soliditet

To kredittforetak benytter IRB-metoden, Nordea Eiendoms kreditt og DnB NOR Boligkreditt. De øvrige kredittforetakene benytter standardmetode ved beregning av kapitalkrav. Kredittforetakene under standardmetoden har samlet økt kjernekapitaldekningen med 0,6 prosentpoeng siden 4. kvartal 2008.

Tabell 4.2.3 Kapitaldekning i kredittforetak som benytter standardmetoden

	Kjernekapitaldekning	Kapitaldekning
31.03.2009	9,5 %	12,3 %
31.12.2008	8,9 %	11,9 %
31.03.2008	8,1 %	11,2 %

Boligkredittforetak

Av 14 kredittforetak driver 8 hovedsakelig med boligfinansiering. Mange av boligkredittforetakene ble etablert i slutten av 2008 og begynnelsen av 2009 som en følge av statens tiltakspakke til banknæringen som gir bankene mulighet til bytte obligasjoner med fortrinnsrett mot statspapirer. Ved utgangen av 1. kvartal 2009 hadde boligkredittforetakene utstedt obligasjoner med fortrinnsrett på 268 mrd. kroner, mot ca. 80 mrd. kroner ved utgangen av 1. kvartal i fjor.

Som følge av volumveksten har det vært økning i netto renteinntekter for denne gruppen. Resultatet ble imidlertid sterkt påvirket av netto tap på finansielle instrumenter i DnB NOR Boligkreditt som følge av endret metode for verdivurdering av obligasjoner utstedt i tilknytning til bytteordningen med Norges Bank.

Tabell 4.2.4 Resultatposter

	1. kvartal 2009		1. kvartal 2008	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	907	1,11	211	0,65
Andre inntekter	-678	-0,83	-7	-0,02
herav kursgevinster	-608	-0,74	15	0,05
Andre kostnader	214	0,26	91	0,28
herav lønn og adm.kost.	21	0,03	22	0,07
Driftsresultat før tap	15	0,02	113	0,35
Bokførte tap	10	0,01	8	0,02
Resultat ordinær drift	5	0,01	105	0,32

Tabell 4.2.5 Balanseposter

	31.03.2009	31.03.2008	% vekst
Forvaltningskapital	363 308	146 955	147,2
Brutto utlån til kunder	323 361	140 083	130,8
herav utlån vurdert til amortisert kost	310 239	138 290	124,3
Gjeld til kredittinstitusjoner	74 479	51 238	45,4
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	267 243	87 396	205,8
Brutto misligholdte lån	296	55	
i prosent av brutto utlån	0,09	0,04	
Netto misligholdte lån	76	55	
i prosent av netto utlån	0,02	0,04	
Tapsnedskrivninger	116	22	
i prosent av brutto utlån vurdert til amortisert kost	0,04	0,02	

5. LIVSFORSIKRINGSSKAPER

- Negative resultater i livselskapene i første kvartal 2009, men betydelig bedring i verdijustert resultat sammenlignet med samme periode i 2008
- Verdifall på finansielle eiendeler bidrar negativt til resultatene
- Bufferkapitalen har falt noe i første kvartal

Det var ved utgangen av 1. kvartal 2009 12 livselskaper i det norske livsforsikringsmarkedet med en samlet forvaltningskapital på 733 mrd. kroner. Netfonds Livsforsikring startet virksomhet i første kvartal i år og er ikke inkludert i tallene. Vital, KLP og Storebrand utgjorde til sammen 85 prosent av selskapenes samlede forvaltningskapital.

I omtalen av selskapenes resultater er avkastning og resultatposter som andel av gjennomsnittlig forvaltningskapital annualisert med mindre annet er oppgitt.

Kapitalavkastning (kollektivporteføljen)

Livselskapene hadde en bokført kapitalavkastning på 1,7 prosent i første kvartal 2009, mot 1,6 prosent i første kvartal 2008. Verdijustert avkastning var 1,4 prosent for selskapene samlet, mot -4,5 prosent i samme periode i fjor. Det var i første kvartal liten forskjell på bokført og verdijustert avkastning da selskapene gikk inn i 2009 uten kursreguleringsfond og alle verdiendringer ble ført over resultatet.

Resultat

Livselskapene hadde et resultat før skatt på -1,6 mrd. kroner i første kvartal 2009. Det tilsvarer -0,9 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK). Selskapene hadde en netto positiv inntekt på finansielle investeringer i kollektivporteføljen på 2,6 mrd. kroner mot -10,8 mrd. kroner i samme periode i fjor. Netto verdiendringer utgjorde -6 mrd. kroner, mens netto realisert gevinst på finansielle eiendeler var 2,8 mrd. kroner.

Verdijustert resultat som inkluderer endringer i kursreguleringsfondet var på -1,9 mrd. kroner (-1 prosent av GFK) i første kvartal 2009. Ved utgangen av første kvartal 2009 hadde ingen livselskaper midler igjen i kursreguleringsfondet.

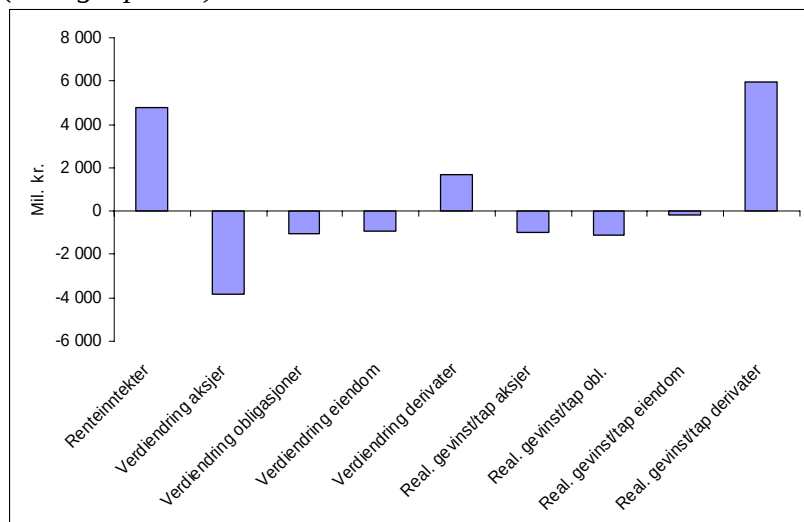
Tabell 5.1 Utvalgte resultatposter

RESULTATER	1. kvartal 2009		1. kvartal 2008	
	Mill. kr.	% av GFK (ann.)	Mill. kr.	% av GFK (ann.)
Premieinntekter	23 600	12,88	25 544	13,87
herav overføringer av premieres. mv. fra andre	4 355	2,38	6 977	3,79
Netto inntekter fra finansielle eiendeler i kollektivporteføljen	2 590	1,41	-10 842	-5,89
herav gevinst er ved realisasjon	2 845	1,55	-894	-0,49
herav verdiendringer	-6 063	-3,31	-17 202	-9,34
Erstatninger	13 658	7,45	19 104	10,37
herav overføring av premiereserve mv. til andre	4 453	2,43	5 563	3,02
Endring i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-10 627	-5,80	6 889	3,74
herav endring i tilleggsavsetninger	-300	-0,16	-23	-0,01
herav endring i kursreguleringsfond	-304	-0,17	15 489	8,41
Forsikringsrelaterte driftskostnader	1 386	0,76	1 455	0,79
Resultat av teknisk regnskap (kundeporteføljene)	-1 948	-1,06	-2 058	-1,12
Resultat av ikke-teknisk regnskap (selskapsporteføljen)	378	0,21	254	0,14
Resultat før skatt	-1 570	-0,86	-1 806	-0,98
Verdijustert resultat før skatt (inkl. endringer i kursreguleringsfond)	-1 874	-1,02	-17 296	-9,39
Totalresultat (inkl. andre resultatkomponenter)	-1 678	-0,92	-2 207	-1,20

Premieinntektene utgjorde 24 mrd. kroner (12,9 prosent av GFK). Målt i forhold til GFK er dette noe lavere enn i første kvartal 2008. Erstatningene falt fra 19 til 14 mrd. kroner (fra 10,4 til 7,5 prosent av GFK) for selskapene samlet.

Mens selskapene hadde netto realisert tap på både aksjer og obligasjoner i perioden, bidro betydelig netto realisert gevinst på derivater til en samlet realisert gevinst på 2,8 mrd. kroner. Inntekten fra derivater er i hovedsak opsjonsgevinster og gevinst på valutarelaterte derivater.

Figur 5.1 Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen 1. kvartal 2009 (utvalgte poster). Mill. kr.

Verdien på obligasjonene viste en negativ utvikling i første kvartal. Det er hovedsakelig stats- og statsgaranterte obligasjoner som har falt i verdi, mens verdien på øvrige obligasjoner har vært stabil for selskapene samlet. Selskapene hadde imidlertid netto realisert tap på foretaksobligasjoner i første kvartal.

Samlet har selskapene en verdinedgang på eiendom på 900 mill. kroner.

Balanse

Kollektivporteføljen utgjorde hoveddelen av forvaltningskapitalen med 84 prosent, mens selskaps- og investeringsvalgporteføljen utgjorde hhv. 10 og 6 prosent.

For selskapene totalt sett utgjorde finansielle eiendeler til virkelig verdi 395 mrd. kroner ved utgangen av første kvartal. Aksjeandelen utgjorde 9 prosent av kollektivporteføljen. Andelen falt betydelig i 2008 og har også falt noe i første kvartal 2009. Aksjeandelen baserer seg kun på beholdningstall på balansen og tar ikke hensyn til eventuelle derivater.

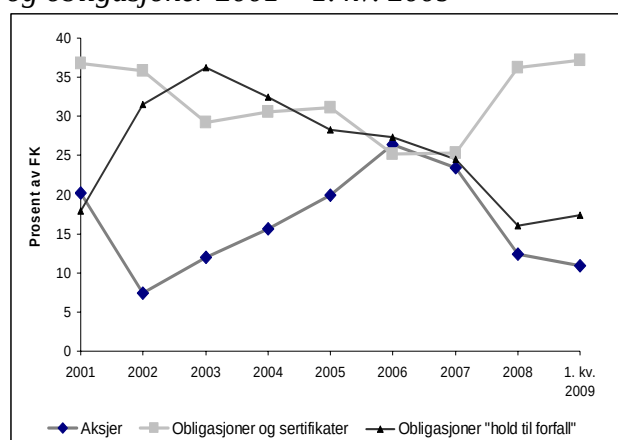
Obligasjoner og sertifikater utgjorde 37 prosent av kollektivporteføljen. Nær halvparten av obligasjonsporteføljen (ekskl. obligasjonsfond) var offentlig utstedte obligasjoner.

Obligasjoner holdt til forfall utgjorde 21 prosent av kollektivporteføljen. Dette er en økning på 2 prosentpoeng siden utgangen av 2008.

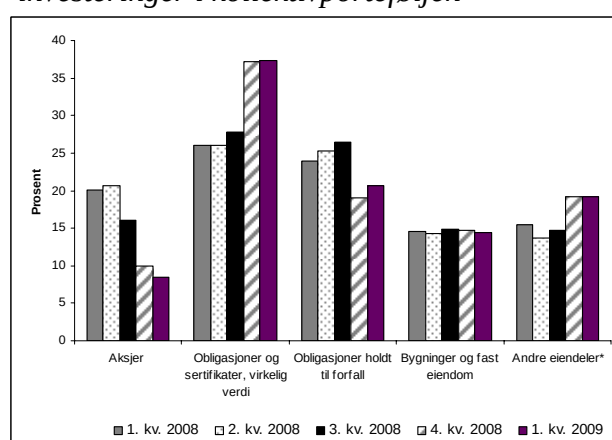
Tabell 5.2 Utvalgte balanseposter

BALANSE OG NØKKELTALL	31.03.2009		31.03.2008		31.12.2008	
	Mill. kr.	% av FK	Mill. kr.	% av FK	Mill. kr.	% av FK
Bygninger og faste eiendommer	92 749	12,7	97 516	13,3	95 025	12,9
Finansielle eiendeler til amortisert kost	214 932	29,3	202 083	27,5	202 145	27,5
herav investeringer som holdes til forfall	127 340	17,4	148 016	20,2	117 762	16,0
herav utlån og fordringer	80 916	11,0	50 287	6,9	77 193	10,5
Finansielle eiendeler til virkelig verdi	395 274	53,9	405 964	55,3	409 438	55,7
herav aksjer og andeler	79 808	10,9	175 739	24,0	91 149	12,4
herav obligasjoner og sertifikater	272 582	37,2	177 879	24,2	266 586	36,3
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	732 845	100,0	733 566	100,0	734 940	100,0
herav eiendeler i selskapsporteføljen	70 857	9,7	72 284	9,9	73 518	10,00
herav investeringer i kollektivporteføljen	618 200	84,4	618 566	84,3	620 270	84,40
herav investeringer i investeringsvalgporteføljen	43 529	5,9	42 716	5,8	41 145	5,60
Kursreguleringsfond	0	0,0	2 392	0,3	304	0,04
Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	614 970	83,9	615 141	83,9	609 154	82,88
Tilleggsavsetninger - kollektivporteføljen	13 068	1,8	24 479	3,3	13 215	1,80
Ansvarlig kapital	53 546	7,3	52 568	7,2	53 270	7,25

Figur 5.2 Utviklingen i andelen aksjer og obligasjoner 2001 – 1. kv. 2009

Figur 5.3 Kvartalsvis utvikling i investeringer i kollektivporteføljen

Soliditet og stresstester

Livselskapene hadde ved utgangen av første kvartal en samlet kapitaldekning på 17,7 prosent. Samtlige selskaper oppfylte per første kvartal kravet om 8 prosent kapitaldekning.

Stresstest II – livselskaper og de tre største pensjonskassene

Stresstest II er basert på bokførte verdier og skal belyse selskapets evne til å oppfylle gjeldende soliditetskrav. Følgende forutsetninger legges til grunn i beregning av markedsrisiko:

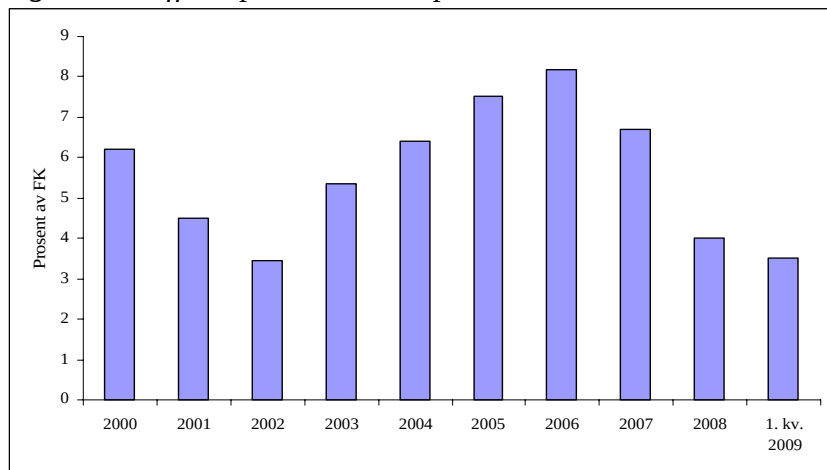
- Et parallelt skift rentekurven på 1,5 prosentpoeng,
- et fall i aksjekursene med 20 prosent,
- et fall i eiendomsmarkedene med 12 prosent og
- en endring i kursen på utenlandsk valuta med 12 prosent.

Bufferkapitalen består av overskytende kjernekapital (kjernekapitalmargin), tilleggsavsetninger begrenset oppad til årets renteforpliktelse, delårsresultat, kursreguleringsfond og risikoutjevningfond. Stresstestene per 31. mars viste en økning i bufferkapitalutnyttelsen for de fleste selskapene i første kvartal. Bufferkapitalutnyttelsen for livselskapene samlet utgjorde 114 prosent, mot 106 prosent ved utgangen av året.

Tapspotensialet for renterisiko og eiendomsrisiko utgjør de høyeste risikoområdene i stresstesten. Tapspotensialet for eiendomsrisiko har økt fra 40 til 45 prosent av bufferkapitalen.

Bufferkapitalen, slik den er definert i stresstesten, ble redusert med 3,5 mrd. kroner siden utgangen av 2008 og utgjorde 3,5 prosent av forvaltningskapitalen ved utgangen av første kvartal, mot 4 prosent ved utgangen av året. Negativt delårsresultat i flere selskaper bidrar til reduksjonen i bufferkapital.

*Figur 5.4 Bufferkapital i livselskapene 2000 – 1. kv. 2009**

*Tallene f.o.m. 2008 baserer seg på stresstestrapporteringen og avviker noe fra tidligere rapportering.

6. SKADEFORSIKRINGSSELSKAPER

- nedgang i teknisk resultat
- større finansinntekter ga høyere resultat før skatt
- økt combined ratio

Utvalget består av 43 norsk eide forsikringsselskaper. I fremstillingen er selskapene delt inn i ulike grupper.

Tabell 6.1 viser de ulike forsikringsgruppenes markedsandeler målt i prosent av samlet forfalt bruttopremie.

Tabell 6.1 Markedsandeler

I prosent av samlet bruttopremie	1. kv. 2009	1. kv. 2008
Knyttet til konsern	35	36
Captives	7	6
Øvrige aksjeselskaper	12	10
Sjøforsikringsselskaper	3	3
Gjensidige selskaper	1	1
Utenlandske filialer	42	44

Resultatutvikling i gruppene

Tabell 6.2 resultatutviklingen i de ulike gruppene av skadeselskaper

Tall i mill. kroner		1. kv 2009	1. kv 2008
Knyttet til konsern	Teknisk resultat	236	473
	Resultat før skattekostnad	616	-214
Captives	Teknisk resultat	-164	541
	Resultat før skattekostnad	-349	-41
Øvrige aksjeselskaper	Teknisk resultat	-79	81
	Resultat før skattekostnad	-61	-14
Sjøforsikringsselskaper	Teknisk resultat	-7	70
	Resultat før skattekostnad	-45	9
Gjensidige selskaper	Teknisk resultat	20	26
	Resultat før skattekostnad	-4	-56
Alle selskaper	Teknisk resultat	6	1 191
	Resultat før skattekostnad	157	-317

Alle gruppene fikk redusert teknisk resultat i 1. kvartal 2009 sammenlignet med 1. kvartal 2008. Nedgangen i teknisk resultat er en følge av lavere allokert investeringsavkastning i alle gruppene, og økt combined ratio³ i alle gruppene unntatt sjøforsikringsselskapene. Captive-selskapene skiller seg ut med svært høye erstatningskostnader f.e.r. på 154,6 prosent, som i hovedsak skyldes en betydelig økning i brutto erstatningsavsetning i perioden.

Aksjeselskapene, sjøforsikringsselskapene og captive-selskapene hadde i tillegg en økning i sikkerhetsavsetningene, noe som også bidro til et lavere teknisk resultat. Alle gruppene fikk bedre finansinntekter i 1. kvartal 2009 enn i 1. kvartal 2008. For gruppene knyttet til konsern og gjensidige selskaper førte større finansinntekter til at resultat før skatt steg i forhold til 1. kvartal 2008. For de øvrige gruppene var ikke de økte finansinntektene nok til å kompensere for lavere teknisk resultat, og de fikk en nedgang i resultat før skatt sammenlignet med 1. kvartal 2008.

³ Combined ratio er summen av skadeprosent (erstatningskostnader for egen regning (f.e.r) i prosent av premieinntekter f.e.r) og kostnadsprosent (forsikringsrelaterte driftskostnader f.e.r. i prosent av premieinntekter f.e.r)

Tabell 6.3 Combined ratio i ulike grupper

(Tall i prosent)	Knyttet til konsern	Captives	Øvrige aksjeselskaper	Sjøforsikr.-selskaper	Gjensidige selskaper	Alle
1. kv. 2009	99,4	162,4	110,1	91,1	90,2	104,7
1. kv. 2008	96,9	29,7	100,7	117,7	88,7	92,5

Combined ratio steg i alle gruppene unntatt i gruppen med sjøforsikringsselskaper. For aksjeselskapene og captive-selskapene steg både skade- og kostnadsprosenten. For konsern og gjensidige selskaper steg skadeprocenten, mens kostnadsprosenten ble noe redusert, og for sjøforsikringsselskapene sank både skade- og kostnadsprosenten i 1. kvartal 2009 sammenlignet med 1. kvartal 2008. Størst økning i, og høyest nivå på combined ratio hadde captive-selskapene og aksjeselskapene hvor combined ratio økte med henholdsvis 132,7 prosentpoeng til 162,4 prosent og 9,4 prosentpoeng til 110,1 prosent. Endringene i captive-selskapenes combined ratio sier mer om variasjon i hvordan regnskapet føres, enn om faktiske endringer i nivået på premieinntekter og skadeutbetalinger. Gruppen aksjeselskaper består av flere nyetablerte selskaper med lave premieinntekter, noe som bidrar til høy combined ratio.

18 av 43 selskaper hadde negativt resultat før skatt i 1. kvartal 2009. Til sammenligning hadde 26 av 44 selskaper negativt resultat i samme periode i 2008. Økning i netto finansinntekter har bedret resultatene i mange selskaper.

Resultatutvikling for selskapene samlet

I fremstillingen av resultat- og balanseutviklingen for skadeforsikringsselskapene samlet, er captive-selskapene holdt utenom som følge av svært store variasjoner i resultatene fra år til år.

Tabell 6.4 Samlet resultatutvikling for alle skadeforsikringsselskaper utenom captives

Tall i mill. kr og prosent av premie f.e.r	1. kv. 2009	% av premie	1. kv. 2008	% av premie
Premieinntekter f.e.r.	5 418		5 271	
Allokert investeringsavkastning	287	5	476	9
Andre forsikringsrelaterte inntekter (inkl. premierabatter og gevinster)	17	0	16	0
Erstatningskostnader f.e.r.	4 335	80	4 095	78
Forsikringsrelaterte driftskostnader f.e.r.	1 105	20	1 093	21
Endring i sikkerhetsavsetning mv.	114	2	-78	-1
Resultat av teknisk regnskap	170	3	650	0
Netto inntekter av finansielle eiendeler	625	12	-444	-8
Allokert investeringsavkastning	287	5	476	9
Andre inntekter/kostnader	-3	0	-5	0
Resultat før skattekostnad	506	9	-275	-5

I 1. kvartal 2009 hadde skadeforsikringsselskapene et samlet teknisk resultat på 170 mill. kroner, mot 650 mill. kroner i 1. kvartal 2008. Den store reduksjonen i teknisk resultat skyldes i hovedsak lavere allokert investeringsavkastning og økte sikkerhetsavsetninger. Sammenlignet med 1. kvartal 2008 steg skadeprocenten med 2 prosentpoeng til 80, mens kostnadsprosenten sank med 1 prosentpoeng til 20.

Utviklingen i finansmarkedet har stor betydning for forsikringsselskapenes resultater. I 1. kvartal 2009 hadde selskapene 625 millioner kroner i finansinntekter, mot -444 mill. kroner året før. Som følge av den betydelige økningen i finansinntektene steg resultat før skatt fra -275 mill. kroner i 1. kvartal 2008 til 506 mill. kroner i 1. kvartal 2009.

Balanseutvikling i alle selskapene

Tabell 6.5 Samlet balanseutvikling for alle skadeforsikringsselskaper utenom captives

Tall i mill. kr og prosent av forvaltningskapital	31.03.2009	% av FK	31.03.2008	% av FK
Bygninger og faste eiendommer	2 067	2	2 949	4
Investeringer som holdes til forfall	18 076	22	11 800	14
Aksjer og andeler	8 636	10	10 242	12
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	19 468	23	25 446	31
Utlån	1 098	1	1 017	1
Ansvarlig kapital	18 823	22	17 645	21
Forsikringstekniske avsetninger	45 919	55	43 588	53
Forvaltningskapital	83 758		82 552	

Samlet hadde skadeforsikringsselskapene en forvaltningskapital på 83,8 mrd. kroner ved utgangen av 1. kvartal 2009, det er en økning på 1,5 prosent siste år. Investeringer som holdes til forfall utgjorde 22 prosent av forvaltningskapitalen, etter en økning på 8 prosentpoeng. Aksjer og andeler utgjorde 10 prosent, etter en nedgang på 2 prosentpoeng. Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning utgjorde 23 prosent av forvaltningskapitalen, mot 31 prosent ved utgangen av 1. kvartal 2008. Bygninger og faste eiendommer sank med 2 prosentpoeng, mens andelen utlån har holdt seg stabilt.

Beholdningen av statsgaranterte/offentlig obligasjoner og sertifikater har hatt en økning på 3,2 mrd. kroner fra utgangen av 1. kvartal 2008 til utgangen av 1. kvartal 2009, mens beholdningen av øvrige obligasjoner/sertifikater har sunket med 8,9 mrd. kroner i verdi i samme periode.

Tabell 6.6 Spesifikasjon av balanse alle selskaper utenom captives

Spesifikasjon obligasjoner mm. Tall i mill. kroner	1. kv. 2009	1. kv. 2008
Stats- og statsgaranterte og andre offentlige obligasjoner og sertifikater	6 400	3 162
Øvrige obligasjoner og sertifikater	12 032	20 958